

In 2009, an estimated 55 million to 90 million more people will be living in extreme poverty than anticipated before the crisis. The prevalence of hunger in the developing regions is now on the rise, from 16 per cent in 2006 to 17 per cent in 2008. Meagre progress on child nutrition from 1990 to 2007 is insufficient to meet the 2015 target. Global unemployment in 2009 could reach 6.1 to 7.0 per cent for men and 6.5 to 7.4 per cent for women. Since the mid-1990s, most developing countries have experienced a major reduction in donor funding for family planning on a per woman basis. Export revenues of developing countries fell in the last quarter of 2008, with the collapse of commodity prices and exports more generally. At the Gleneagles summit of the Group of Eight in 2005, and at the UN World Summit later that year, donors committed to increasing their aid. Those living in extreme poverty in the developing regions accounted for slightly more than a quarter of the developing world's population in 2005, compared to almost half in 1990. In the developing world as a whole, enrolment in primary education reached 88 per cent in 2007, up from 83 per cent in 2000. In sub-Saharan Africa and Southern Asia, enrolment increased by 15 percentage points and 1 percentage point, respectively, from 2000 to 2007. Deaths of children under five declined steadily worldwide — to around 9.6 million in 2007, down from 12.6 million in 1990, despite population growth. Greater political will must be mustered to reduce maternal mortality, especially in sub-Saharan Africa and Southern Asia, where negligible progress has been made so far. Rapid acceleration of progress is needed to bring improved sanitation to the 1.4 billion people who were doing without in 2006, with all its attendant consequences for the health of communities and the local environment. At the present rate of progress, the 2015 sanitation target will be missed. Last, but by no means least, greater priority must be given to preserving our natural resource base, on which we all depend. Prior to the economic crisis and higher food prices, the number of people in developing regions living in extreme poverty — on less than \$1.25 a day in 2005 prices — fell from 1.8 billion in 1990 to 1.4 billion in 2005. The increase in average incomes since 2000 has enabled many people to lift themselves out of poverty and has reduced the depth of poverty of those who remain extremely poor. Between 1998 and 2008, the employment-to-population ratio for adult women increased globally from 48 per cent to 49 per cent. Despite the increase, far more women continue to be out of the labour market than men. The number of people in developing regions engaged in vulnerable employment may be 77 million more in 2008 than in 2007, reversing encouraging trends over the previous decade. Developing regions have seen only minor advances in labour productivity over the last decade, and fall far behind developed regions. The declining trend in the rate of undernourishment in developing countries since 1990-1992 was reversed in 2008, largely due to escalating food prices. The proportion of people who are undernourished dropped from about 20 per cent in the early 1990s to about 16 per cent in the middle of the following decade. In the developing world, the proportion of children under five years of age who were underweight declined by only five percentage points from 1990 to 2007 — from 31 per cent to 26 per cent. This rate of progress is insufficient to meet the goal of reducing underweight prevalence by half. Child nutrition, particularly for vulnerable populations, must be given higher priority in national development. In the developing world as a whole, enrolment coverage in primary education reached 88 per cent in 2007, up from 83 per cent in 2000. The relatively sharp rise in enrolment in sub-Saharan Africa and Southern Asia, despite rapid population growth, is encouraging. However, global numbers of out-of-school children are dropping too slowly and too unevenly for the target to be reached by 2015. The number of children of primary school age who are out of school has dropped by 23 million since 1999. Still, 72 million children worldwide were denied the right to education in 2007. In 2007, girls accounted for 54 per cent of the world's out-of-school population. In the developing regions as a whole, 95 girls were enrolled in primary school for every 100 boys in 2007, compared to 91 in 1999. However, the target of eliminating gender disparities in primary and secondary education by 2005 was missed. Ensuring that the opportunity is not lost again in 2015 will require renewed urgency and commitment. In 2007, only 53 of the 171 countries with available data had achieved gender parity. Available data show that 60 per cent of countries have achieved gender parity in primary education, 40 per cent in secondary education and only 6 per cent in tertiary education. In sub-Saharan Africa, 64 per cent of women's employment is in agriculture, and women's overall representation in the labour force is relatively high: 55 per cent of working-age women in that region are employed, although mostly in vulnerable jobs. Close to two thirds of all employed women have vulnerable jobs, either as contributing family workers or as own-account workers. The ILO projects that the global unemployment rate in 2009 could reach between 6.3 per cent and 7.1 per cent, with a corresponding unemployment rate for women ranging from 6.5 to 7.4 per cent (compared to 6.1 to 7.0 per cent for men). This means that an additional 124 million to 52 million people worldwide may be unemployed, of which 10 million to 22 million. The proportion of seats held by women in parliament continues to rise slowly, averaging 18 per cent across all chambers of parliament as of January 2009. Women still hold less than 10 per cent of parliamentary seats in Oceania, Northern Africa and Western Asia. Deaths in children under five have declined steadily worldwide. In 2007, the global under-five mortality rate was 67 deaths per 1,000 live births, down from 93 in 1990. For the developing regions as a whole, the under-five mortality rate dropped from 103 in 1990 to 74 in 2007. The levels are highest in sub-Saharan Africa, where, in 2007, close to one in seven children died before his or her fifth birthday. Every year, 536,000 women and girls die as a result of complications during pregnancy, childbirth or the six weeks following delivery. Almost all of these deaths (99 per cent) occur in developing countries. Developed regions report nine maternal deaths per 100,000 live births compared to 450 maternal deaths in developing regions, where 14 countries have maternal mortality ratios of at least 1,000 per 100,000 live births. Overall, the proportion of births attended by skilled health workers in developing regions has increased from 53 per cent in 1990 to 61 per cent in 2007. However, in Southern Asia and sub-Saharan Africa, more than half of all births still take place without the assistance of trained personnel. Since the 1990s, the proportion of pregnant women in the developing world who had at least one antenatal care visit increased from around 64 per cent to 79 per cent. The adolescent birth rate is highest in sub-Saharan Africa and has declined only marginally since 1990. In sub-Saharan Africa contraceptive prevalence, though nearly doubling between 1990 and 2005, was still only 22 per cent in 2005. Worldwide, the number of people newly infected with HIV peaked in 1996 and has since declined, to 2.7 million in 2007. In 2007, an estimated 32 million people were living with HIV. The estimated number of AIDS deaths also appears to have peaked in 2005 at 2.2 million, and has since declined to 2 million in 2007. Over one third of new HIV infections and 38 per cent of AIDS deaths in 2007 occurred in Southern Africa. On average, only about 31 per cent of young men and 19 per cent of young women (aged 15-24) in developing countries have a thorough and accurate understanding of HIV. In 2007, an estimated 15 million children worldwide had lost one or both parents to AIDS; nearly 12 million of them live in sub-Saharan Africa. In only five years, coverage of antiretroviral treatment in poorer countries increased tenfold, resulting in the first decline in the number of AIDS deaths since the epidemic was recognized in the early 1980s. In 2007, about 33 per cent of pregnant women who tested positive for HIV received antiretroviral treatment to prevent transmission of the virus to their babies. According to WHO, nearly a million people died of malaria in 2006. Ninety-five per cent of them lived in sub-Saharan Africa, and the vast majority were children under five. Roll Back Malaria estimates that international funding for malaria control has grown from \$250 million in 2004 to \$700 million in 2007, and is expected to have reached \$1.1 billion in 2008. Across sub-Saharan Africa, the use of insecticide-treated bed nets among children jumped from 2 per cent in 2000 to 20 per cent in 2006. The global incidence of tuberculosis (TB) — that is, the number of new cases per 100,000 people — appears to have peaked in 2004 and is now leveling off. Globally, there were an estimated 9.3 million new cases of tuberculosis in 2007, up from 9.2 million cases in 2006 and 8.3 million in 2000. In 2007, there were 13.7 million cases of tuberculosis globally. This is only a slight decrease from 2006, when 13.9 million cases were reported, resulting in 1.3 million deaths. An additional 450,000 people died from tuberculosis who were HIV-positive. In 2006, global carbon dioxide emissions continued their upward trend, reaching 29 billion metric tons, an increase of 2.5 per cent from the previous year. Emissions in 2006 were 31 per cent above the 1990 level. From 1986 to 2007, the 195 countries that are currently party to the Montreal Protocol have achieved a 97 per cent reduction in the consumption of substances that deplete the Earth's ozone layer. Deforestation continues at an alarming rate of about 13 million hectares per year (roughly equivalent to the land area of Bangladesh). This net global loss over the period 2000-2005 is estimated at 73 million hectares per year, down from 89 million hectares per year in 1990-2000. The regions of sub-Saharan Africa and Latin America and the Caribbean continue to account for the largest net losses of forests. Nevertheless, the percentage of depleted, fully exploited or overexploited and recovering fish species has increased from 70 per cent in 1995 to 80 per cent in 2006. From 1990 to 2000, the volume of water withdrawn for irrigation and other agricultural purposes increased by 8 per cent. From 1990 to 2006, 1.1 billion people in the developing world gained access to toilets, latrines and other forms of improved sanitation. An additional 1.4 billion people will require such facilities if the 2015 target is to be met. In 2006, 2.5 billion people worldwide were still unsewered. Eighteen per cent of the world's population — 1.2 billion people — practise open defecation. 884 million people worldwide still rely on unimproved water sources for their drinking, cooking, bathing and other domestic activities. Of these, 84 per cent (746 million people) live in rural areas. In 2005, 36 per cent of the urban population in developing regions were living in slums. Net disbursements of official development assistance (ODA) in 2008 increased 10.2 per cent to \$119.8 billion, the highest dollar figure ever recorded. That is equivalent to 0.30 per cent of developed countries' combined national income. Total aid remains well below the United Nations target of 0.7 per cent of gross national income.

Het Vlaamse

Rapport

In september 2000 ondertekenden alle 189 toenmalige lidstaten van de VN de **Millenniumverklaring** en verbonden zich tot een aantal afspraken: bestrijding van de extreme armoede in de wereld, bescherming van het milieu, vrede en veiligheid, goed bestuur, democratisering en mensenrechten, behartiging van de specifieke noden van Afrika, bescherming van de meest kwetsbaren en de versterking van de Verenigde Naties.

Om de zichtbaarheid van de Verklaring te verhogen, vertaalde het secretariaat van de VN deze visietekst door naar een beperkt aantal meetbare doelstellingen: de **Millennium-ontwikkelingsdoelen** (MDG's). De doelstellingen verwijzen naar menselijke noden en basisrechten van elke wereldbewoner: het bestrijden van extreme honger en armoede, kwaliteitsvol onderwijs, productief en waardig werk, gelijkheid tussen man en vrouw, goede gezondheid en bescherming, duurzame ontwikkeling,... Met het oog op het verwezenlijken van deze universele doelstellingen, wordt het belang van een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling onderstreept. De deadline voor het behalen van de meeste doelstellingen ligt op het jaar 2015.

De 8 MDG's werden verder opgesplitst in 18 meetbare streefdoelen, waarvoor de vooruitgang wordt gemeten aan de hand van 48 indicatoren.

In de loop der jaren werd het aantal streefdoelen uitgebreid tot 21, waarop de vooruitgang door 60 indicatoren wordt gemonitord. De MDG's en de streefdoelen worden op de volgende bladzijde weergegeven.¹

Op het moment dat de wereld nog vijf jaar rest om de Millennium-ontwikkelingsdoelen te bereiken, komen staats- en regeringsleiders vanuit alle landen bijeen in New York (op 20-22 september 2010) om de al gerealiseerde vooruitgang op te meten. Er zal gewerkt worden aan een strategie om de acties in de komende vijf jaar te intensifiëren, met het oog op het bereiken van de MDG's.

Ook Vlaanderen wordt, gezien haar bevoegdheden op het vlak van buitenlands beleid - maar ook op andere relevante domeinen zoals leefmilieu, onderwijs, welzijn en volksgezondheid, wetenschap en innovatie - door dit ruime debat gevat. Een vertegenwoordiger van de Vlaamse overheid zal de VN-top bijwonen. Binnen de intra-Belgische overlegorganen werd reeds een bijdrage geleverd tot de Belgische positie. Vijf jaar na het verschijnen van de beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2005 over de aanpak van de MDG's, lijkt het opportuun na te gaan wat in tussentijd door Vlaanderen werd gerealiseerd.

¹ Bron: Official list of MDG indicators, online beschikbaar op: <http://unstats.un.org/unsd/mdg/>

 <p>1</p> <p>BESTRIJD EXTREME ARMOEDE EN HONGER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Halveer tussen 1990 en 2015 het aantal mensen met een inkomen dat minder is dan \$1,25 per dag 2. Verwezenlijk volledige en productieve tewerkstelling voor ieder, inbegrepen vrouwen en jongeren 3. Halveer tussen 1990 en 2015 het aantal mensen dat honger lijdt
 <p>2</p> <p>BEREIK UNIVERSEEL BASISONDERWIJS</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. Verzeker dat tegen 2015 kinderen overal in de wereld, jongens en meisjes, de mogelijkheid hebben om het basisonderwijs volledig te doorlopen
 <p>3</p> <p>PROMOOT GENDER-GELUKHEID EN VROUWENRECHTEN</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Schakel de genderongelijkheid in secundair - en basisonderwijs uit, bij voorkeur tegen 2005, en op alle onderwijsniveaus niet later dan 2015.
 <p>4</p> <p>VERMINDER DE KINDSTERFTE</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Verminder tussen 1990 en 2015 het sterftcijfer van kinderen onder de vijf met twee derden.
 <p>5</p> <p>VERBETER DE GEZONDHEID VAN MOEDERS</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. Verminder tussen 1990 en 2015 het sterftcijfer van moeders met drie vierden 8. Bereik universele toegang tot reproductieve gezondheid
 <p>6</p> <p>BESTRIJD HIV / AIDS, MALARIA EN ANDERE ZIEKTES</p>	<ol style="list-style-type: none"> 9. Halveer tegen 2015 en begin de ommekeer van de verspreiding van HIV/AIDS 10. Bereik tegen 2010 universele toegang tot de behandeling van HIV/AIDS 11. Halveer tegen 2015 en begin de ommekeer van de incidentie van malaria en andere belangrijke ziektes.
 <p>7</p> <p>VERZEKER DUURZAME ONTWIKKELING</p>	<ol style="list-style-type: none"> 12. Integreer de principes van duurzame ontwikkeling in de strategieën en programma's van landen en bestrijd het verlies van natuurlijke hulpbronnen 13. Reduceer biodiversiteitsverlies en bereik tegen 2010 een significante reductie van de graad van verlies 14. Halveer tegen 2015 het aandeel van de bevolking zonder duurzame toegang tot veilig drinkwater en basissanitair 15. Bereik tegen 2020 een significante levensverbetering van 100 miljoen bewoners van sloppenwijken
 <p>8</p> <p>MONDIAAL PARTNERSCHAP VOOR ONTWIKKELING</p>	<ol style="list-style-type: none"> 16. Besteed aandacht aan de specifieke noden van Minst Ontwikkelde Landen, ingesloten landen en kleine ontwikkelingseilanden 17. Ontwikkel een open, geregeld, niet-discriminerend handels- en financieel systeem 18. Ontwikkel een mondiale aanpak van schuldproblemen van landen in ontwikkeling 19. Initieer en implementeer strategieën voor degelijk werk voor jongeren, in overleg met landen in ontwikkeling 20. Voorzie toegang tot betaalbare basismedicatie in ontwikkelingslanden, in samenwerking met farmaceutische bedrijven 21. Voorzie toegang tot de voordelen van nieuwe technologieën voor informatie en communicatie, in samenwerking met de private sector

1. De bijdrage van de MDG's aan de internationale armoedebestrijding

1.1 Ontwikkeling verdient een vooraanstaande plaats op de wereldagenda

De Millenniumverklaring - en de daarbij horende Millennium-Doelstellingen – ontsnapten tot dusver aan een aftakelingsproces dat doorgaans van toepassing is op ontwikkelingsgerichte engagementsverklaringen op lange termijn. Belangrijke succesfactor hiervoor bleek de manier waarop de MDG's het eerder abstracte begrip 'ontwikkeling' een concrete invulling gaven. Daarnaast verleende de meetbaarheid van de doelstellingen een politiek aanknopingspunt om de vooruitgang jaarlijks onder de publieke belangstelling te houden.

De MDG's behelzen de eerste internationaal gedeelde ontwikkelingsagenda. Ze bevestigen het belang van wederzijdse engagementen tot goed bestuur, voorwaardelijke hulpverhoging en een mensenrechtenbenadering op ontwikkeling. Zo dragen ze bij tot het ontstaan van een nooit eerder geziene consensus onder donoren en ontvangende landen. Dit komt onder meer tot uiting doordat de MDG's zowel in de beleidsstrategieën van donoren als in de armoedebestrijdingsprioriteiten van ontwikkelingslanden terug te vinden zijn. Uit een recente studie door het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP), blijkt dat 25 van de 30 bestudeerde landen MDG-indicatoren hebben toegevoegd, uitgebreid of aangepast aan de nationale context. Tien landen hebben zelf lokale doelstellingen toegevoegd.²

Bovendien slaagden de MDG's erin om de ontwikkelingsproblematiek ook op de agenda van andere fora te plaatsen. Onder de impuls van de achtste doelstelling, het mondiaal partnerschap voor ontwikkeling, kwamen de MDG's ook aan bod tijdens belangrijke conferenties aangaande het mondiale handels- en financieel systeem. Denk maar aan de Monterrey consensus aangaande financiering van ontwikkeling en de Doha-ontwikkelingsronde aangaande de vrijmaking van de wereldhandel.

1.2 Doelstellingen met een sensibiliserende en mobiliserende werking

De MDG's hebben voor ieder van ons een verschillende betekenis. Voor de één gaat het om een manier om ontwikkeling te combineren met resultaatgericht beheer, voor de ander is het een duidelijke erkenning van een meer holistische aanpak van de ontwikkelingsproblematiek.

Eén ding staat vast: de MDG's overstijgen de belofte van de VN-lidstaten om ontwikkelingsdoelstellingen na te streven. Ze bouwden, omwille van hun oorsprong in de VN, een legitiem internationaal discours voor ontwikkelingssamenwerking. Armoedebestrijding groeit op die manier uit tot een internationaal gedeelde ethische, morele plicht. Zo ontstaat een gezamenlijk project - een wereldwijd partnerschap tussen donoren en ontvangende landen – om meetbare vooruitgang te boeken op vlak van armoedebestrijding.

Ontwikkelingsorganisaties van over de hele wereld gebruiken de MDG's als hefboom voor hun strijd tegen armoede. Ook in Vlaanderen is dit voelbaar. Een 20-tal NGO's bundelen sinds 2005 hun acties in de coalitie '2015-DE TIJD LOOPT'. De Vlaamse Noord-Zuidbeweging houdt met behulp van gerichte petitie's en verzoekschriften de Millennium-Doelstellingen in de belangstelling van de politici. In 2010 lanceerde de coalitie de actie 'Wacht Mee'.

Dit toont de meerwaarde van de MDG's aan als een verantwoordingsinstrument: burgers krijgen een mondiaal zicht op de bijdragen van overheden aan de strijd tegen wereldwijde armoede. Verschillende wereldleiders formuleren onder impuls van de publieke opinie concrete engagementen

² UNDP, Beyond the midpoint: achieving the Millennium Development Goals, January 2010

die bijdragen tot het behalen van de MDG's. Zo beloofden de leiders van de acht rijkste industrielanden dit jaar op de G8-top in Canada om 7,3 miljard dollar (5,9 miljard euro) in te zetten om kindersterfte en sterfte in het kraambed te reduceren.

1.3 Vooruitgang op een aantal MDG-indicatoren in een aantal landen

Bevoorrechte waarnemers stellen dat de wereldgemeenschap op 2/3de van de tijd (de periode 2000-2010) ongeveer 1/3de van de nodige vooruitgang heeft bereikt om de MDG's te behalen. De Europese Unie schat de vooruitgang in als 'significant, maar onvoldoende en zeer ongelijk'.³

Alle ontwikkelingslanden samen blijven op schema om de eerste doelstelling - een daling van de extreme armoede met 15% - te behalen tegen 2015 (MDG 1). Enorme vooruitgang werd geboekt om basisonderwijs te voorzien, zodat nu al 89% van de kinderen in de derde wereld zijn ingeschreven in het basisonderwijs (MDG 2). Tussen 2003 en 2008 nam het aantal mensen dat een antiretrovirale behandeling ontving toe van 400.000 naar 4 miljoen (MDG 6). Het gebruik van malarianetten bij kinderen steeg van 2% in 2000 naar 22 procent in 2008 (MDG 6). Toegang tot drinkbaar water is bereikt voor 84% van de bevolking in ontwikkelingslanden (MDG 7). Het aandeel van de import (exclusief wapens en olie) van arme landen naar industrielanden dat tariefvrij is steeg van 54 procent in 1998 naar 80 procent in 2008 (MDG 8).

Volgens de Voedsel en Landbouworganisatie (FAO) overtrof het aantal extreem hongerigen de kaap van 1 miljard in 2009 (MDG 1). Sinds 1990 daalde de mortaliteit van kinderen onder vijf jaar met 28 %, maar een reductie met drie vierden is nog buiten bereik. De vooruitgang aangaande moedersterfte (MDG 5) valt ver onder de beoogde jaarlijkse reductie van 5,5 procent. De wereldwijde ontbossing en het verlies aan biodiversiteit namen toe in de voorbije 10 jaar (MDG 7). De beloften van donoren om tussen 2004 en 2010 de ontwikkelingssteun uit te breiden met 50 miljard zal niet worden gehaald (MDG 8).⁴

Naast de verschillen in vooruitgang op de afzonderlijke doelstellingen, bestaan er ook verschillen tussen de vooruitgang op die MDG's in regio's en landen. In Afrika zijn - afhankelijk van de gekozen indicator - 11 à 31 van de 53 landen op schema. In Azië geldt dit voor 6 à 19 van de 27 landen en voor Latijns Amerika gaat het om 9 à 20 van de 30 landen. Een relatief klein aantal landen, veelal fragiele staten, staat in voor een stagnatie en zelfs een achteruitgang op de indicatoren ondervoeding, kindersterfte en moedersterfte. Eén derde van 's werelds extreem arme bevolking, één derde van de moedersterftes en de helft van de kindersterftes is afkomstig uit de 47 fragiele staten. Moedersterfte is geconcentreerd op 11 landen, die instaan voor 65% van de sterfgevallen (348.400 vrouwen). Slechts zes landen vertegenwoordigen 50% van de wereldwijde kindersterfte.⁵

Hoewel veel fragiele staten zich op het Afrikaanse continent bevinden, dient dit geen onmiddellijke aanleiding te geven tot pessimisme. Het continent heeft de afgelopen jaren een enorme vooruitgang gekend op het vlak van armoedebestrijding, genderpariteit in het basisonderwijs, mazelenvaccinatie, het gebruik van malarianetten,... die ongeacht de link met de MDG's verder dient te worden aangemoedigd.⁶

³ Council conclusions on the Millennium Development Goals for the United Nations High-Level Plenary meeting in New York and beyond 3023rd FOREIGN AFFAIRS Council meeting Luxembourg, 14 June 2010

⁴ Voorgaand cijfermateriaal is afkomstig uit: United Nations, Millennium Development Goals Report 2010, New York, 2010

⁵ Andrew Sumner and Thomas Lawo, The MDGs and beyond: pro-poor policy in a changing world, EADI Policy Paper, 2010

⁶ Vandemoortele, Jan, MDGs: is Africa missing the targets or are we missing the point?, Nairobi, 25 September 2008

2. De VN-top aangaande de Millennium-Ontwikkelingsdoelen

Van 20 tot en met 22 september zullen regeringsleiders op de 65ste Zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de resultaten en uitdagingen van de Millenniumdoelen met elkaar bespreken.

Sinds 2000 werden de ontwikkelingslanden aan een aantal nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen blootgesteld. Denk maar aan de *voedselcrisis* in 2008 en de hierop volgende *economische crisis*. Volgens de Wereldbank zullen als gevolg van de crisis wereldwijd 55 tot 90 miljoen mensen bijkomend onder de armoedegrens van 1,25 dollar per dag terechtkomen. Volgens de FAO loopt het aantal hongerigen in de wereld op tot meer dan één miljard. Voorts zullen er 200.000 tot 400.000 meer kinderen sterven dan het geval zou zijn als de trends uit 1990-2007 zich zouden doorzetten. In veel landen zal het extreem moeilijk zijn om tegen 2015 de Millennium-Doelstellingen te halen.

De toenemende impact van de *klimaatverandering* scherpt bovendien de sociale en economische ongelijkheid in de wereld aan. Het aantal klimaatgerelateerde natuurrampen neemt toe en treft vooral ontwikkelingslanden - waar 98% van de slachtoffers zich bevinden. Volgens de Verenigde Naties hebben bijna 880 miljoen mensen, het merendeel in de ontwikkelingslanden, onvoldoende toegang tot zuiver water. Onder meer als gevolg van de opwarming zouden tegen 2030 bijna vier miljard mensen in streken leven met ernstige waterproblemen. Dit kan ernstige implicaties hebben voor de volksgezondheid en hypothekeert de belangrijkste inkomensbron in Afrika: de landbouw.

Op de algemene vergadering zal men beslissen over een *actieplan* dat alles in het werk stelt om gedurende de laatste vijf jaar de ambitie van de MDG's waar te maken en een antwoord te bieden op de vele nieuwe uitdagingen. Veel doelen lopen achter op de beoogde planning en daarom is deze verhoogde inzet van de wereldgemeenschap noodzakelijk.

2.1 De Vlaamse positie

Internationale vergaderingen worden in België voorbereid binnen het federaal overlegorgaan Multilaterale Coördinatie (COORMULTI). Op de COORMULTI werd op basis van de insteek van de federale overheid en de gewest- en gemeenschapsoverheden een Belgische positie bepaald. De Vlaamse overheid heeft op de coördinatievergadering van 23 juni een aantal prioriteiten naar voor geschoven. Deze komen neer op 7 aandachtspunten, weergegeven op volgende bladzijde. Deze werden integraal opgenomen in de Belgische positie.

In dit standpunt hoedt Vlaanderen zich ervoor om in de vijfjarige eindspurt naar de MDG's nieuwe doelstellingen aan het concept toe te voegen, om volgende redenen:

- De MDG's hadden nooit de intentie om volledig te zijn. Wie één nieuwe doelstelling toevoegt, laat de deur open voor tientallen andere doelstellingen. Het doel van de MDG-top - het zoeken naar strategieën om de MDG's te bereiken - dreigt daardoor verloren te gaan in een politieke strijd om de erkenning van nieuwe doelstellingen.
- Het is weinig denkbaar dat er op twee dagen tijd nieuwe doelstellingen bedacht worden die zinvol in te passen zijn in het totaalconcept, die zijn afgestemd met de relevante spelers, die op technisch vlak rekening houden met meetbaarheid, een passend ijkingskader en tijdshorizon,...
- Dit gaat ten koste van de sensibiliserende waarde van het totaalconcept. Uit bevraging blijkt dat niet iedereen vertrouwd is met de MDG's. Het telkens toevoegen of weglaten van doelstellingen zorgt ervoor dat het aandeel van de bevolking dat vertrouwd is met de MDG's alleen maar inkrimpt.
- Vijf jaar is een te korte periode om al een eindbalans op te stellen van de vooruitgang op nieuwe doelstellingen.

A. Vooruitgang realiseren

1. De VN-vergadering van 20-22 september 2010 aangaande het bereiken van de Millennium-ontwikkelingsdoelen dient in de eerste plaats gericht te zijn op het bepalen van de gepaste strategie met het oog op het behalen van de Ontwikkelingsdoelen tegen 2015.
2. Het streven naar positieve vooruitgang op de MDG-indicatoren mag alleszins niet ten koste gaan van belangrijke internationale doelstellingen die niet zijn opgenomen in het MDG-concept.

B. Niet ondoordacht nieuwe MDG-streefdoelen opnemen

3. De VN-vergadering van 20-22 september 2010 beschikt niet over voldoende tijd om te beslissen over toekomstige MDG-indicatoren. Het lijkt daarom ten eerste aangewezen een panel samen te stellen, dat over voldoende tijd, middelen en expertise beschikt om het MDG-concept te verbeteren voor gebruik na 2015.
4. De voornaamste bijdrage van de MDG's situeert zich in de sensibiliserende en mobiliserende werking. De MDG's mogen daarom geen complexe handleiding voor specialisten worden. Het valt dan ook af te raden het aantal doelstellingen uit te breiden of bestaande doelstellingen te onttrekken aan het totaalconcept.
5. Vele indicatoren worden gemeten in relatieve termen. Door dit ijkingskader wordt de realiteit van groeiende ongelijkheid – zowel internationaal als nationaal - uit de statistieken geweerd, waardoor men niet weet of de zwaksten in de samenleving profiteren van de vooruitgang van de MDG-resultaten. Daarom is het aangewezen dat ongelijkheid – van welke aard dan ook, binnen elke MDG-indicator in rekening wordt gebracht.

C. Respect voor het eigenaarschap

6. De Millenniumverklaring voor Ontwikkeling - en de daaruitvoortvloeiende MDG's - werd op mondiaal niveau afgesloten. Het is belangrijk dat landen de MDG's vertalen naar eigen, landenspecifieke doelstellingen en ontwikkelingsnoden. Het letterlijk overnemen van mondiale doelstellingen, zonder rekening te houden met de specifieke uitdagingen en de prioriteiten van de ontwikkelingslanden, kan contraproductief zijn.
7. De MDG's zijn ontwikkelingsdoelen die op mondiaal niveau zijn afgesloten op basis van de ontwikkelingen op wereldniveau en niet op basis van de ontwikkelingen in bepaalde landen of regio's. Het niet behalen van mondiale doelstellingen door afzonderlijke regio's en landen - in het bijzonder in Afrika, dat een grote inhaalbeweging dient te maken inzake ontwikkeling - mag dan ook niet beschouwd worden als een tekortkoming.

3. Aandachtspunten voor de opvolger van de MDG's

De Vlaamse positie pleit voor enige voorzichtigheid bij het opnemen van nieuwe doelstellingen in 2010. Dit is vooral ingegeven vanuit een zorg voor kwaliteitsverbetering en niet vanuit een afwijzende houding t.a.v. elke verdere hervorming van de huidige MDG's. Deze hervorming gebeurt idealiter na 2015. Dat betekent dat er op basis van de resultaten en succesfactoren vijf jaar gewerkt kan worden aan een volwaardige opvolger van de MDG's.

Op de MDG-top in september zal Vlaanderen aansturen op de oprichting van een voorbereidende VN-commissie. Die dient de komende vijf jaren te benutten om verder aan het MDG-concept te sleutelen. De commissie beschikt over voldoende technische capaciteit om bij de keuze van indicatoren rekening te houden met meetbaarheid, beschikbaarheid van gegevens, relevantie van de indicator, tijdshorizon, het opmeten van ongelijkheid,... Ze dient consultatief te werk te gaan en alle relevante spelers (donoren, ontwikkelingslanden, multilaterale instellingen, ngo's, academici, burgers in Noord en Zuid) te betrekken. Op die manier kan achter de schermen werk worden gemaakt van een verbeterde opvolger voor de MDG's.

In wat volgt gaan we kort in op een aantal aandachtspunten binnen de huidige MDG's, die tevens van belang zijn bij een nieuw MDG-engagement na 2015. We benadrukken dat we ons beperken tot de voornaamste methodologische en ontwikkelingsgerichte inzichten. Binnen het bestek van deze publicatie kunnen we onmogelijk een volledig overzicht bieden van alle mogelijke verbeterpunten.

3.1 'One size fits all' strookt niet met de Nieuwe Hulpbenadering over eigenaarschap

De MDG-doelstellingen worden geformuleerd op mondiaal niveau. Ze worden op dat niveau gemonitord en vereisen dus niet dat ze 'letterlijk' worden overgeschreven in de nationale beleidsplannen. De lat kan immers niet voor ieder land even hoog worden gelegd. Dat zou ertoe leiden dat de middeninkomenslanden hun beleidsambities kunnen afzwakken tot de MDG's, terwijl minst ontwikkelde landen sterk gedemotiveerd raken omdat de MDG-doelstellingen buiten handbereik blijven. Alleen al het behalen van de gezondheidsdoelen (MDG 4 tot 6) in Afrika zou slechts gerealiseerd kunnen worden door middel van een gezondheidsinvestering door de overheid van 16.5% van het Bruto Nationaal Product (BNP). Geen enkel land ter wereld kan zoveel middelen opzij zetten voor gezondheid. Dit voorbeeld toont aan dat de MDG's nood hebben aan een landenspecifieke omzetting, aangepast aan de verschillende uitdagingen en prioriteiten van het land in kwestie.

Toch vond doorheen de analyses en het gebruik van de MDG's vrij spoedig een schaalverschuiving plaats, waarbij landen of regio's individueel worden verantwoordelijk gesteld voor het niet behalen van de door de MDG's voorgeschreven gemiddelde mondiale vooruitgang. Dit druist lijnrecht in op het eigenaarsprincipe uit de Verklaring van Parijs (2005) en de Accra Actieagenda (2008) aangaande de effectiviteit van de hulp.⁷ Donoren en ontvangende landen verbonden zich hierin om de ontwikkelingslanden systematisch aan te moedigen om landenspecifieke prioriteiten aangaande armoedebestrijding na te streven. Door middel van algemene begrotingssteun worden deze landen ondersteund en zelf verantwoordelijk gesteld om hun strategieën aangaande armoedereductie uit te voeren en te monitoren.

Om echt een kapstok op armoedereductie te bieden, dient een opvolger van de MDG's deze vernieuwde nadruk op eigenaarschap op te nemen. Dit veronderstelt een verregaande omwenteling, waarbij de specifieke doelstellingen zich volledig enten op de lokale en nationale ontwikkelings-

⁷ Waeterloos, Evert, De MDG-gerichte programmering van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking met Malawi, Mozambique en Zuid-Afrika, Steunpunt Buitenlands Beleid, December 2008

plannen. Het strikte top-down keurslijf waar de MDG's nu voor staan, wordt zo omgevormd tot een realistische bottom-up benchmark. Eerder dan een dwingende planningstechnische mondiale agenda te zijn, worden de Millennium-doelen op die manier vooral benut vanuit haar sensibiliserende en mobiliserende werking. Ze bieden op basis van een aantal indicatoren een algemene en statistisch onderbouwde analyse van de ongelijkheid in de wereld. Er wordt dus idealiter ook na 2015 verder gebruik gemaakt van de investeringen en vorderingen op het vlak van dataverzameling in de wereld, zodat ontwikkelingsspelers deze MDG's blijvend kunnen inzetten als een instrument voor rekenschap. De ontwikkelingslanden zelf worden sterker betrokken in het VN-proces door de eigen ontwikkelingsprioriteiten als leidraad te nemen binnen de MDG's.

Het is alvast leerzaam om in de aanloop naar 2015 na te gaan welke factoren het eigenaarschap bepalen in termen van actoren, netwerken, politieke context en instituties.

3.2 Meetbare doelstellingen blijven noodzakelijk om de vooruitgang op te volgen

Het uittekenen van de Millennium-Ontwikkelingsdoelen in 2000 bleek vooral een technische aangelegenheid, omdat het VN-secretariaat binnen de lijnen van de politiek bekrachtigde Millennium Verklaring moest blijven. Enkel ontwikkelingsdoelen uit de Verklaring waar op dat moment meetbare indicatoren tegenover stonden konden worden omgezet in Millennium-Doelstellingen. Daarom werden doelstellingen aangaande goed bestuur, democratisering en mensenrechten voorbehouden voor de Verklaring en niet voor de MDG's. Actiegroepen die ijveren voor de mensenrechten beschouwen dit als een groot gemis binnen de MDG's.

De *meetbaarheid* van doelstellingen dient ook na 2015 een belangrijk criterium te blijven, willen we ook na 2015 over de mogelijkheid beschikken om mondiale vooruitgang te monitoren. Het opnemen van de eerder abstracte begrippen (goed bestuur, mensenrechten, democratisering,...) in het MDG-concept kan daarom enkel wanneer hier solide, meetbare indicatoren tegenover staan.

Naast meetbaarheid was ook de *beschikbaarheid* van cijfers een belangrijk criterium voor de keuze van de indicatoren. Zo wordt bij het opmeten van de tweede Millenniumdoelstelling (aangaande het doorlopen van het basisonderwijs) gebruik gemaakt van het aantal inschrijvingen in de lagere school, omdat deze cijfers eenvoudig op te vragen zijn. Dat zegt echter weinig over de mate van absentieïsme of het aantal afgestudeerden, laat staan over de kwaliteit van het onderwijs.

Het voortbouwen op beschikbare informatie is een must, maar dit mag de ambitie niet ondergraven om betere indicatoren te hanteren. Uit de afgelopen jaren is gebleken dat in de ontwikkelingslanden onder impuls van de MDG's meer aandacht wordt besteed aan het verwerven van kwalitatieve data. Wie indicatoren formuleert die eenduidig en meetbaar zijn, zal door het VN-monitoringsproces op zich de beschikbaarheid van data stimuleren.

3.3 Doelstellingen, begrippen en indicatoren zijn duidelijk en geven de realiteit weer

Niet alle doelstellingen zijn even duidelijk geformuleerd. Zo kent de huidige doelstelling aangaande het verbeteren van levensomstandigheden van 100 miljoen bewoners in sloppenwijken (MDG 7) een aantal tekortkomingen. De norm is uitgedrukt in absolute cijfers, zodat niet werd geanticipeerd op de enorme toename van sloppenwijken in ontwikkelingslanden. Er is geen referentiejaar voorzien en nergens is uiteengezet wat wel en wat niet valt onder het begrip 'sloppenwijk'. Dit belemmert donoren en ontwikkelingslanden om concrete acties te ondernemen die tot uiting komen in meetresultaten. Het is onduidelijk of de wereld vooruitgang heeft geboekt op deze indicator.

Uit dit voorbeeld blijkt dat om resultaten te boeken op MDG's er minstens moet worden voorzien in:

- een **definitie** van de begrippen uit de doelstelling
- een **referentiejaar**, zodat vooruitgang kan worden vastgesteld
- een **methodologisch kader** dat verklaart hoe de indicator kan worden opgemeten
- een **tijds kader** dat het jaar vastlegt waarop bepaalde doelstellingen moeten worden gehaald, eventueel in combinatie met tussentijdse doelstellingen
- een **ijkingskader** dat anticipeert op een bevolkingsgroei ⁸

Begrippen dienen niet alleen eenduidig te zijn, maar moeten ook een betrouwbare weergave zijn van de werkelijkheid. Bij de keuze van de indicator voor extreme armoede rijzen bedenkingen in die zin.

Is MDG 1 een betrouwbare graadmeter voor extreme armoede?

In 1985 werd extreme armoede door de Wereldbank gedefinieerd als 1,01 internationale dollars per dag verdienen (in termen van PPP, d.i. koopkrachtpariteit). Later werd dit opgetrokken tot een dagloon van 1,08 in internationale dollars van 1993. In 2008 ging het om 1,25 internationale dollars (in waarde van 2005). De koers van de Amerikaanse dollar nam in deze periode veel sterker toe, met 34% tussen 1985 en 1993 en met 35% tussen 1993 en 2005. Dit duidt erop dat \$1,25 in 2005 voor veel landen minder waard is dan \$1,01 in 1985. De norm voor extreme armoede dreigt dus onder meer behaald te worden door een vernauwing van de definitie. De populatie die rondkomt met minder dan 1,25 dollar per dag, zal door de muntontwaarding inkrimpen ten voordele van de populatie die dat doet met minder dan 2 dollar per dag. Momenteel erkent de Wereldbank dat 1,4 miljard mensen, ofwel 30 procent van de wereldbevolking leeft in extreme armoede (< \$1,25 per dag). Trekken we de meting van extreme armoede op naar \$2 per dag, dan meten we dat 40% van de wereldbevolking (of 2,6 miljard mensen) in extreme armoede leven.⁹

De revisies van de extreme armoedegrens en de methodologie voor het bepalen van de koopkrachtpariteit zorgden voor een aantal scheeftrekkingen. Zo gaf de Wereldbank toe de Chinese en Indische munt in het verleden tweemaal zoveel koopkracht toe te kennen dan de werkelijke waarde van de munt. Na de revisie van 1993 bleken de landen in Sub-Sahara Afrika plots een stuk armer.¹⁰ Het vastleggen van een mondiale eenheidsgrens voor monetaire armoede dreigt steeds in het voordeel of het nadeel te zijn van een grote groep landen. Daarom kan geopteerd worden voor een indicator die de nationale armoedegrenzen aggregereert.

Armoede gaat niet enkel over gebrek aan inkomen, maar ook over uitsluiting van ontwikkelingskansen, tekort aan veiligheid, leven in precarie omstandigheden, gebrek aan capaciteit, ... Het dagloon in koopkrachtpariteit is geen goede indicator voor extreme armoede, omdat het deze armoede eenzijdig benadert vanuit de financiële dimensie. Ideologisch nestelt deze indicator zich in de neoliberale opvatting dat economische groei het paardenmiddel is tegen armoede.

Maar zelfs binnen de ééndimensionele, monetaire meting van armoede is de 1-dollar-grens een zeer beperkte meting. Het totaalbezit wordt zo niet verrekend. Iemand kan een laag inkomen hebben, maar wel relatief welvarend zijn als gevolg van grondbezit, rente, toegang tot transportmiddelen, ... De conventionele \$1-bevraging lijkt ook de ongelijkheid binnen huishoudens te verbergen en zeggen dus weinig over armoede onder vrouwen.

⁸ Alinea gebaseerd op: Vandemoortele, Jan, hoorcollege aangaande de MDG's, Vlaamse overheid, 28 april 2010.

⁹ Pogge, Thomas, How Many Poor People Should There Be? A Rejoinder to Ravallion

¹⁰ Angus Deaton, Price indexes, inequality, and the measurement of world poverty, Princeton University January 17th, 2010

3.4 De MDG's dienen de ongelijkheid te meten en te bestrijden

De cijfermatige benadering van de MDG's kan een perverse, winstmaximaliserende logica op gang brengen, waarbij in de eerste plaats wordt ingezet op landen die beter scoren op het omzetten van middelen in armoedereductiecijfers. Fragiele staten en/of Minst Ontwikkelde Landen worden belast met een groot aantal uitdagingen, waar veel middeninkomenslanden niet mee kampen. Donoren kunnen, vanuit de bekommernis om binnen de eerstvolgende vijf jaar zoveel mogelijk MDG-resultaten te boeken, beslissen om hun inspanningen vooral te concentreren op middeninkomenslanden, waardoor minder hulp gaat naar de landen met de grootste noden.

Een zelfde verschuiving van de middelen is mogelijk binnenin de doelstellingen. Sommige doelen zijn zeer eenvoudig in de manier waarop de input zich vertaalt in output. Voldoende middelen en technische expertise vertalen zich onmiddellijk in resultaten op bijvoorbeeld de doelstelling aangaande de verspreiding van malarianetten (MDG 6) of het plaatsen van pompen voor drinkbaar water (MDG 7). Meerdimensionele doelstellingen zoals bijvoorbeeld het bestrijden van extreme honger (MDG 1) zijn afhankelijk van economische, sociale, ecologische factoren en kenmerken zich door een complexe causaliteit tussen middelen en resultaten. Uit de MDG-rapportering blijkt dat de grootste vooruitgang wordt geboekt op de ééndimensionele doelstellingen.

De MDG's worden op basis van nationale gemiddelden opgemeten. Dit houdt het risico in dat men de inspanningen vooral focust op de populatie die zich het dichtst onder de armoedegrens bevindt - en daardoor het makkelijkst uit de armoede te tillen is. Op die manier komt de armoedebestrijding in het kader van de MDG's niet volledig ten goede van de allerarmsten in het land. We kunnen dit enkel opmeten indien het ijkingskader is afgesteld op een opsplitsing van de data bvb. volgens decielen onder en boven de armoedegrens of volgens inkomensgroep en geslacht. Zo zal de wereldgemeenschap ook effectief druk kunnen uitoefenen om ook de allerarmsten te laten profiteren van de armoedebestrijding en de welvaartstijging in een land.

3.5 Er is nood aan tijdige dataverwerking voor armoede

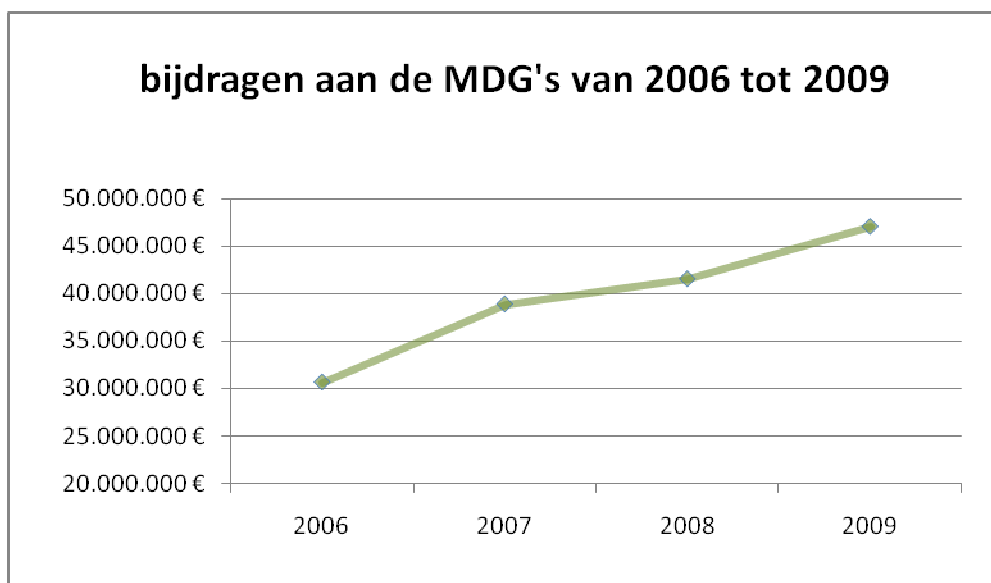
De dataverzameling en -verwerking zijn over het algemeen wel verbeterd, maar blijven niet vanzelfsprekend in ontwikkelingslanden. Een opmeting van het basisjaar 1990 ontbreekt in vele landen. Daarnaast houden niet alle ontwikkelingslanden geboorte- en sterfecijfers bij, zodat het opmeten van bvb de moedersterfte en kindersterfte ongeveer twee jaar in beslag neemt. Dat wil zeggen dat de eerste indicaties over het behalen van de MDG's pas tegen 2017 bekend zijn. Om beter zicht te krijgen op de impact van de MDG's zal verder geïnvesteerd moeten worden in snellere monitoringssystemen voor armoedebestrijding. Belangrijk is dat de capaciteit van nationale statistische systemen wordt versterkt.

Naar aanleiding van de financiële crisis werd binnen de VN *The Global Impact and Vulnerability Alert System* (GIVAS) opgericht.¹¹ De instelling overbrugt de informatiekloof die momenteel bestaat tussen het moment waarop een mondiale crisis een impact heeft op kwetsbare bevolkingen en het moment waarop kwantitatieve informatie en analyses de beleidsmakers bereikt. Het versterken van de capaciteit van deze instelling voor het verzamelen van tijdige, betrouwbare data is een mogelijke denkpiste. Een bijkomend voordeel is dat, omwille van de missie van deze organisatie, kwetsbaarheid steeds deel uitmaakt van de bevragingen.

¹¹ Voor meer informatie, zie <http://www.un.org/sg/GIVAS/background.pdf>

4. Vlaanderen en de Millennium-Ontwikkelingsdoelen

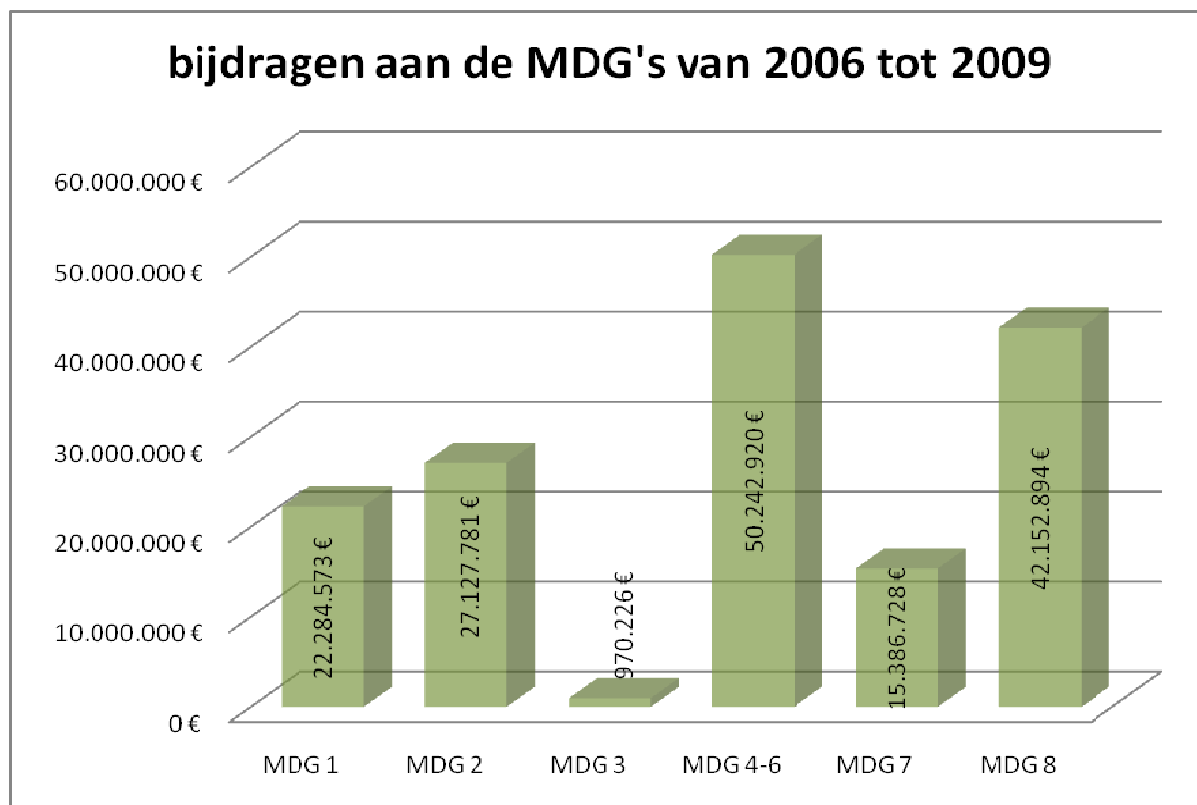
Sinds de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 vormt de realisatie van de MDG's een leidraad doorheen het Vlaamse ontwikkelingsbeleid. Dit engagement werd nogmaals bevestigd in de beleidsnota die loopt van 2009 tot 2014. Het ondersteunen van de MDG's valt in lijn met het voornemen van Vlaanderen om zich systematisch in te schakelen in de internationaal gedeelde agenda rond armoedebestrijding en goede donorpraktijken. Vijf jaar na de expliciete keuze van de regering voor de MDG's, lijkt een terugblik op de realisaties gepast. In dit hoofdstuk zal op basis van de bestedingen in 2006 tot 2009 een analyse worden gemaakt van de Vlaamse bijdragen.

In totaal werd in de periode 2006-2009 ruim 158 miljoen euro besteed in het kader van de Millennium-Ontwikkelingsdoelen. De bijdrage nam toe van 30,6 miljoen euro in 2006 naar 47 miljoen in 2009. Dit werd op basis van de OESO-DAC statistieken voor de Vlaamse Officiële Ontwikkelings-samenwerking (ODA) becijferd. Subsidies die niet gericht zijn op de realisatie van de MDG's (bijvoorbeeld administratieve kosten) werden niet opgenomen in deze berekening.

De MDG's vormen een rode draad doorheen het Vlaams ontwikkelingsbeleid. Aangezien de MDG's echter geen volledig antwoord bieden op de vele ontwikkelingsnoden in het zuiden, heeft Vlaanderen natuurlijk niet plots al haar fondsen beperkt tot de 21 doelstellingen van de MDG's. Toch wordt in de mate van het mogelijke getracht te rapporteren over de *brede ontwikkelings-doelstellingen*, in de geest van de meer gebalanceerde tekst van de Millennium Verklaring. Dat wil zeggen dat enige flexibiliteit is aangewezen bij de toewijzing van projecten en programma's aan de MDG's. Bij het komende overzicht van de bestedingen per MDG volgt telkens een toelichting van de samenstelling ervan.

Vlaanderen is een kleine donor. Om de effectiviteit van haar bijdrage te bevorderen ziet ze zich genooddaakt om haar inspanningen te concentreren op een beperkt aantal doelstellingen. Uit bestedingen van de afgelopen jaren blijkt vooral te zijn ingezet op MDG 1 (extreme honger en armoede), MDG 2 (onderwijs), MDG 4 tot 6 (gezondheidszorg) en MDG 8 (mondiaal partnerschap). Deze MDG-concentratie kan gelinkt worden aan de sectorale concentratie van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking op de sectoren landbouw & voedselzekerheid en tewerkstelling (MDG 1), onderwijs (MDG 2), gezondheidszorg (MDG 4-6). Programma's aangaande draagvlakverbreding en -verdieping vallen onder het realiseren van een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling (MDG 8).

De MDG's aangaande gender en ecologische duurzaamheid komen minder tot uitdrukking in de bestedingen, omdat deze thema's minder vaak als primaire focus worden opgegeven bij de sectorcodering van projecten. De versterking van de positie van vrouwen en aandacht voor duurzaamheid mogen niet afzonderlijk – los van de sociaaleconomische, maatschappelijke context – benaderd worden. Deze thema's werden dan ook *transversaal* opgenomen in het Kaderdecreet ontwikkelingssamenwerking en in de strategienota's die zijn afgesloten met de partnerlanden. In de beleidsnota 2009-2014 werd benadrukt dat deze thema's in de eerste plaats een mainstreaming binnen elk project behoeven. Zo wordt een project gericht op het verhogen van de voedselzekerheid, dat consequent rekening houdt met de rolverdeling tussen man en vrouw op het veld, geregistreerd als een project in de sector landbouw & voedselzekerheid (MDG 1) en niet als een genderproject (MDG 3).

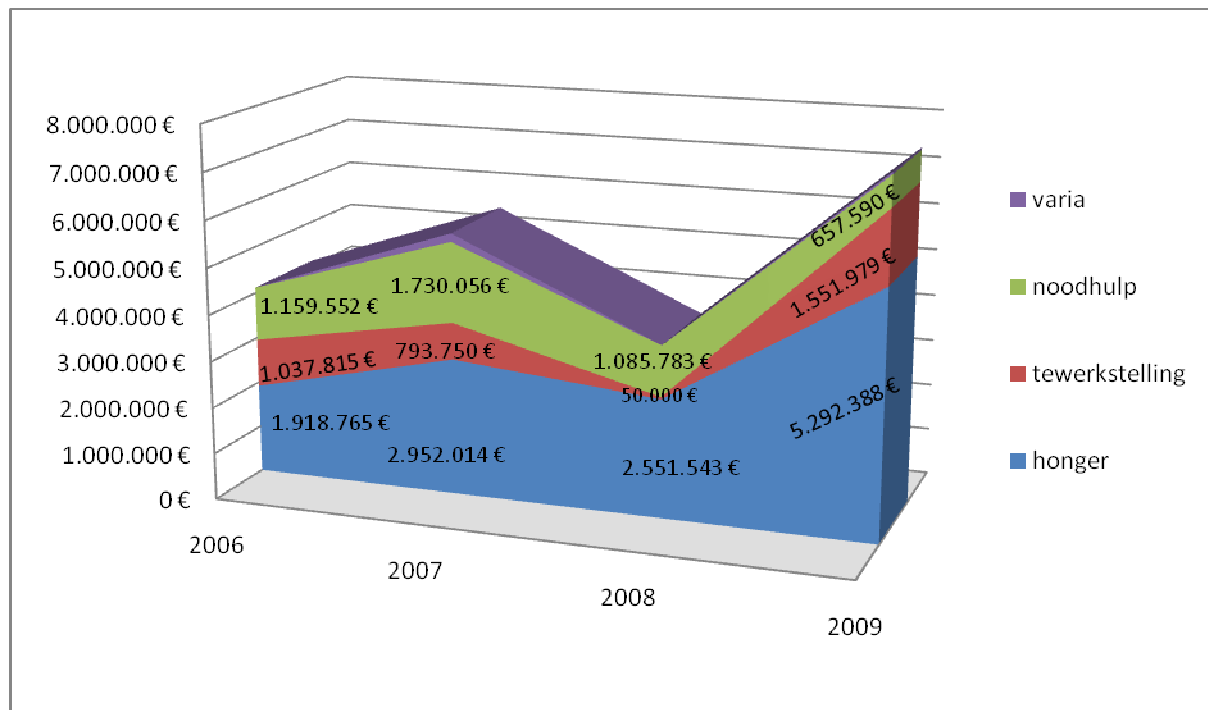
Een rigide scheiding van MDG 4, MDG 5 en MDG 6 bleek niet mogelijk bij de berekening van de MDG-bijdragen. Heel veel projecten zijn gericht op de ondersteuning van de nationale gezondheidssystemen (in totaal voor 19,9 miljoen euro), waarbij integraal aandacht wordt besteed aan de gezondheidszorg voor moeders en kinderen. Waar MDG 6 stopt en MDG 4 en 5 begint is in dit voorbeeld onduidelijk. Hetzelfde probleem stelt zich met het bereiken van universele toegang tot reproductieve gezondheid (onder MDG 5) en de strijd tegen HIV/AIDS (onder MDG 6). Veel projecten aangaande reproductieve gezondheid zijn expliciet gericht op HIV/AIDS, waardoor een strikte scheiding niet opportuun is.

In wat volgt wordt de samenstelling van de bijdragen per MDG besproken. Gezien de omvang van de steun (meer dan 158 miljoen) euro, wordt eerder op het niveau van programma's en doelstellingen dan op het niveau van projecten gerapporteerd. Voor informatie over de afzonderlijke projecten verwijzen we naar de jaarlijkse ODA-rapporten. Deze zijn vrij beschikbaar op:

<http://publicaties.vlaanderen.be>

Millenniumdoelstelling 1: extreme armoede en honger

1. Bestrijden van extreme honger

In de strategienota's met de partnerlanden wordt overeengekomen de inspanningen van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking te concentreren op maximum twee sectoren. In Zuid-Afrika en Malawi werkt men samen in de sector landbouw & voedselzekerheid. Er wordt zowel samengewerkt via instellingen van de Verenigde Naties [het Wereldvoedselprogramma (WFP) en de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO)], overheidsinstellingen [de overheidsdepartementen voor landbouw in deze landen], wetenschappelijke instellingen [Instituut voor Plantenbiotechnologie voor Ontwikkelingslanden (IPBO/UGent)] als lokale ngo's [bvb. Small Scale Livestock Promotion Program].

In 2008 werd voor het indijken van de gevolgen van de voedselcrisis één miljoen euro ongeoordeelde hulp vrijgemaakt aan de Wereldvoedselorganisatie. Ook in de hieropvolgende jaren wordt 1 miljoen euro voorzien. De vastlegging uit 2009 richt zich op het verhogen van de capaciteit van kleine Mozambikaanse boeren om deel te nemen aan landbouwmarketing zodat hun inkomen en de algemene voedselzekerheid toenemen.

2. Bevorderen van de tewerkstelling

Binnen de bilaterale samenwerking wordt met Zuid-Afrika en Mozambique samengewerkt rond het creëren van tewerkstelling. In Zuid-Afrika wordt ingezet op jongerentewerkstelling, de creatie van duurzame kleine ondernemingen en het verbeteren van de commerciële capaciteit van boeren, terwijl in Mozambique wordt ingezet op beroepsgericht onderwijs, waardig werk en sociale dialoog.

Voor wat betreft het ondersteunen van waardig werk werkt de Vlaamse regering onder meer samen met de Internationale Arbeidersorganisatie (ILO). Tweejaarlijks wordt 1 miljoen euro naar een fonds voor technische samenwerking gestort. Een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de

Vlaamse overheid en de IAO formuleert jaarlijks aanbevelingen betreffende de te financieren activiteiten. Eind 2010 wordt een herziening van de samenwerkingsovereenkomst gepland. De Vlaamse bijdrage is gericht op de ondersteuning van kwetsbare groepen, de bevordering van de sociale dialoog en tripartiet overleg, de veiligheid en gezondheid op de werkvloer en de bevordering van de gelijkheid tussen man en vrouw op de werkvloer.

In de strategienota met Mozambique verbond Vlaanderen zich ertoe het hervormingsprogramma van het technisch en beroepsonderwijs te ondersteunen, zodat deze beter kan worden afgestemd op de noden van de arbeidsmarkt. Daarom werd onder meer het Fonds voor de Ontwikkeling van Professionele Vaardigheden (FUNDEC) ondersteund.

Verder wordt samengewerkt met de overheden en ngo's, voor de ondersteuning van jobcreatie in KMO's en productiecoöperatieven. Ten slotte subsidieert de Vlaamse overheid een aantal projecten die het versterken van de lokale tewerkstelling in de toeristische sector beogen.

Let wel: de bijdragen in het kader van MDG 1 slaan op algemene tewerkstelling. De tewerkstelling van jongeren maakt deel uit van MDG 8.

3. Het indijken van de gevolgen van een noodsituatie

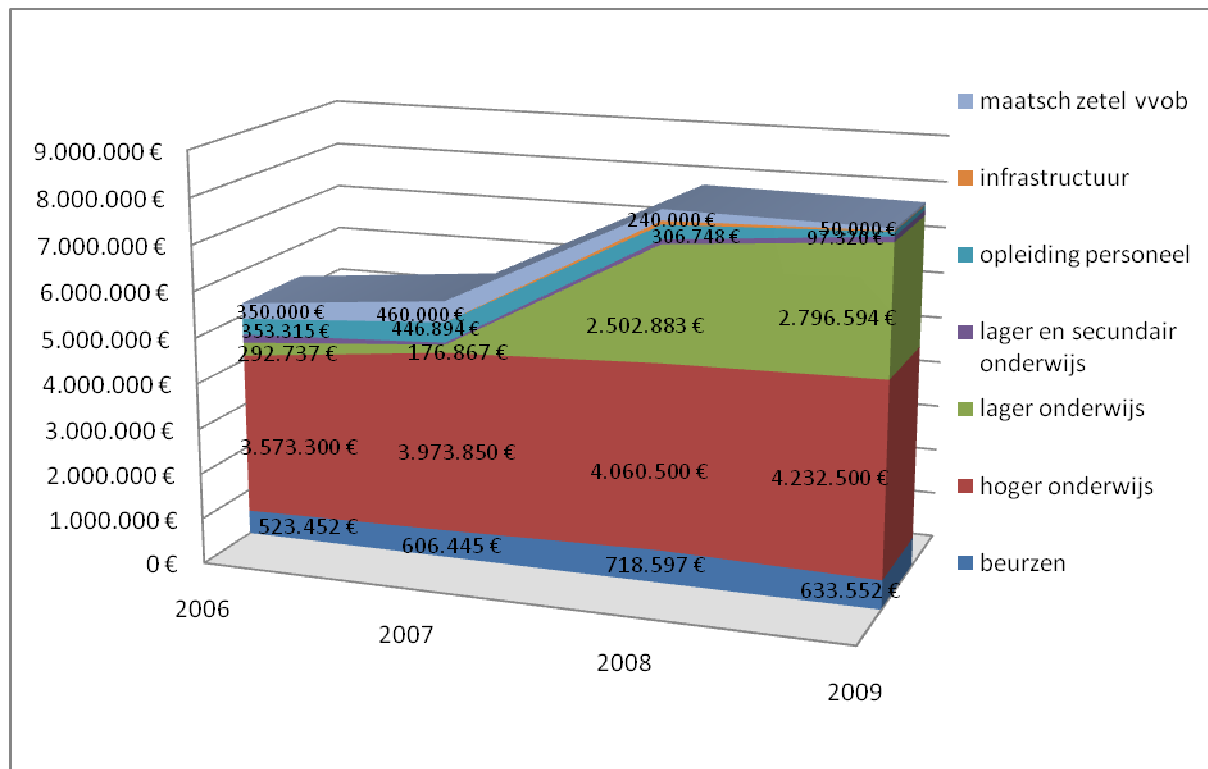
Een ramp kan het ontwikkelingsproces in een bepaald land of een bepaalde regio doorkruisen en een bevolkingsgroep doen afglijden naar extreme honger en armoede. Vlaanderen verleent in het kader van de internationale samenwerking bijstand aan gebieden die getroffen worden door een ramp van natuurlijke of menselijke oorsprong. Het kan echter ook gaan over een verslechtering van structurele problemen die verbonden zijn aan oorlogen, hongersnood, bevolkingsverplaatsingen, vluchtelingenstromen of epidemieën.

De bijdragen voor noodhulp worden enkel onder MDG 1 weergegeven, in zoverre de interventies niet worden toegespitst op het veiligstellen van andere MDG's, bijvoorbeeld bij dringende watervoorziening (MDG 7), bij hulp aan kinderen in nood (MDG 4), bij hulp aan slachtoffers van seksueel geweld (MDG 5),...

4. Verschillende projecten aangaande armoedereductie

Deze categorie bevat een aantal projecten die gericht zijn op armoedereductie. Het gaat onder meer om de uitbreiding van de diensten voor lokale ontwikkeling ten behoeve van de meest achtergestelde bevolkingsgroepen, het versterken van de lokale overheid, het ontwikkelen van een strategisch regionaal ontwikkelingsplan,...

Millenniumdoelstelling 2: universeel onderwijs

Deze Millennium-Doelstelling werd breed geïnterpreteerd, waardoor niet enkel bijdragen aan het basisonderwijs zijn opgenomen. Projecten die betrekking hebben op beroepsgericht onderwijs, werden echter ondergebracht onder de doelstelling aangaande tewerkstelling binnen MDG 1.

1. Beurzen

De Vlaamse overheid kent jaarlijks verschillende beurzen toe aan studenten uit ontwikkelingslanden om seminaries, opleidingen en programma's in Vlaanderen te volgen. Onder meer het Antwerp/Flanders Port Training Center (APEC) en het Institute of Transport and Maritime Management Antwerp (ITMMA) spelen een belangrijke rol in de overdracht van haven- en transportgerelateerde kennis vanuit Vlaanderen naar het Zuiden. Beursstudenten die de opleiding in Vlaanderen volgen, beschikken over een visum voor de duur van de opleiding. Dit is een garantie opdat de opgedane knowhow terug wordt ingezet in het ontwikkelingsland van herkomst.

2. Hoger onderwijs

Het hoger onderwijs wordt ondersteund door 1/ een recurrente bijdrage aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde voor de voorziening van Hoger Technisch Onderwijs, 2/ het uitwisselen van lectoren, en 3/ steun aan de oprichting van een zeevaarthogeschool in Cambodja. In 2009 werd ook een review opgestart, gefinancierd door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). In de review analyseert men de impact van het hoger onderwijsstelsel op regionale ontwikkelingen in de Zuid-Afrikaanse provincie Vrijstaat en hoe deze ontwikkelingen kunnen versneld worden. Het resultaat van de review wordt verwacht eind 2011.

3. Basisonderwijs

De bijdragen in deze categorie zijn gericht op het bereiken van een universele toegang tot basisonderwijs. Ze beogen een verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, het verstrekken van toegang tot onderwijs voor kinderen (jongens én meisjes) uit kansarme gezinnen, het verminderen van het absentisme,... Een belangrijke partner hierbij is UNICEF. Eind 2007 ondertekenden UNICEF België en de minister van onderwijs Vandenbroucke een intentieverklaring over een structurele samenwerking voor de periode 2008-2011. Hierin kadert een subsidie aan drie onderwijsprojecten in Malawi, Mozambique en India voor ongeveer 2,5 miljoen euro per jaar.

4. Opleiding van leerkrachten

Ook in de onderwijssector wordt ingezet op capaciteitsopbouw van plaatselijke gemeenschappen. Via netwerken van leerkrachten en ambtenaren wordt de kennis (vakinhoud) en vaardigheden van leerkrachten verbeterd. Speciale aandacht gaat uit naar het verbeteren van onderwijs in een meertalige context, waarbij de onderwijstaal verschilt van de moedertaal van leerlingen en leerkrachten.

5. Infrastructuur

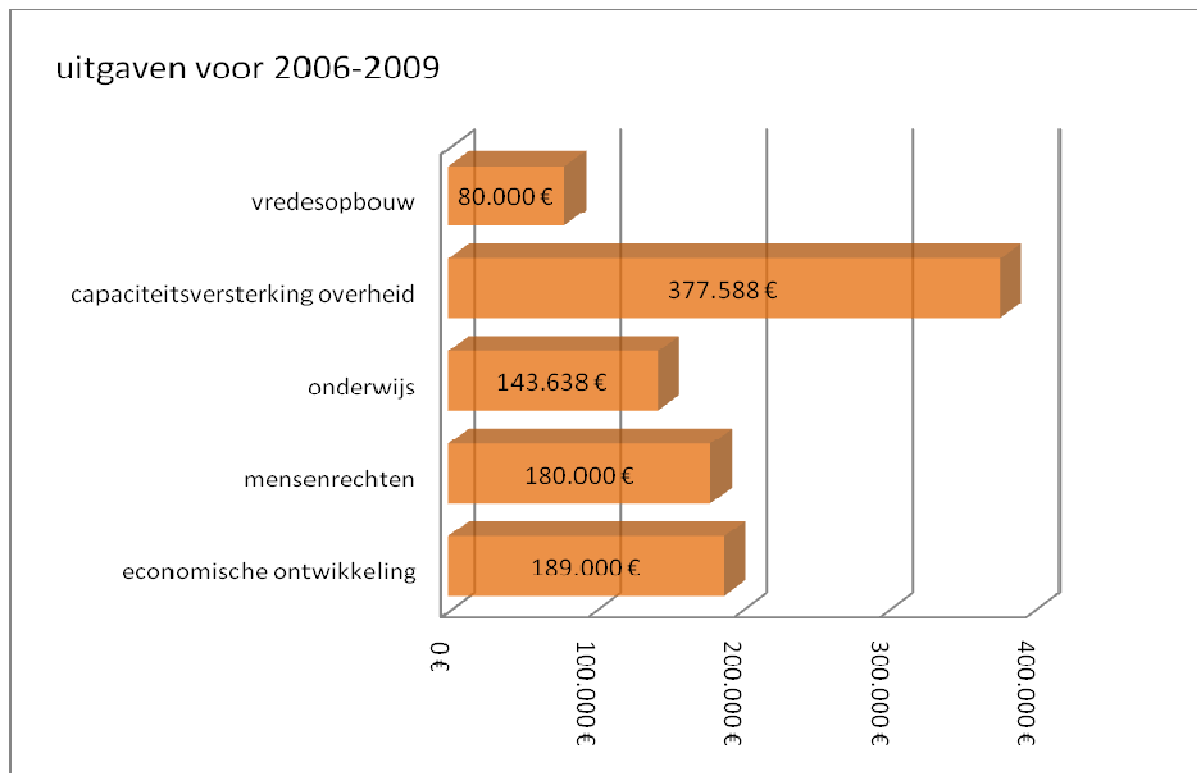
Twee door Vlaanderen ondersteunde onderwijsprojecten ondervonden de gevolgen van natuurrampen.

Een Cubaans projectaangaande bijzonder onderwijs, uitgevoerd door Handicap International, onderging de doortocht van twee orkanen. Dit bracht een enorme schade toe aan de scholen waarop het project zich had toegelegd. Een subsidie werd toegekend om de schade op een duurzame manier te herstellen en de scholen bestand te maken tegen natuurgeweld.

6. Maatschappelijke zetel VVOB

De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) ontvangt structurele financiering van de Vlaamse overheid ter ondersteuning van de maatschappelijke zetel. De organisatie richt zich op kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingslanden en bevordert de internationale samenwerking tussen scholen in Noord en Zuid.

Millenniumdoelstelling 3: gender en vrouwenrechten

Slechts enkele projecten zijn expliciet gericht op gender en vrouwenrechten. De aandacht voor vrouwenrechten wordt in de eerste plaats integraal benaderd, m.a.w. binnenin de beoogde doelstellingen van de projecten zelf. Bijna alle projecten die onder deze MDG vallen zijn laatste betalingsschijven voor de bilaterale programma's met Marokko, die liepen van 1999 tot 2004.

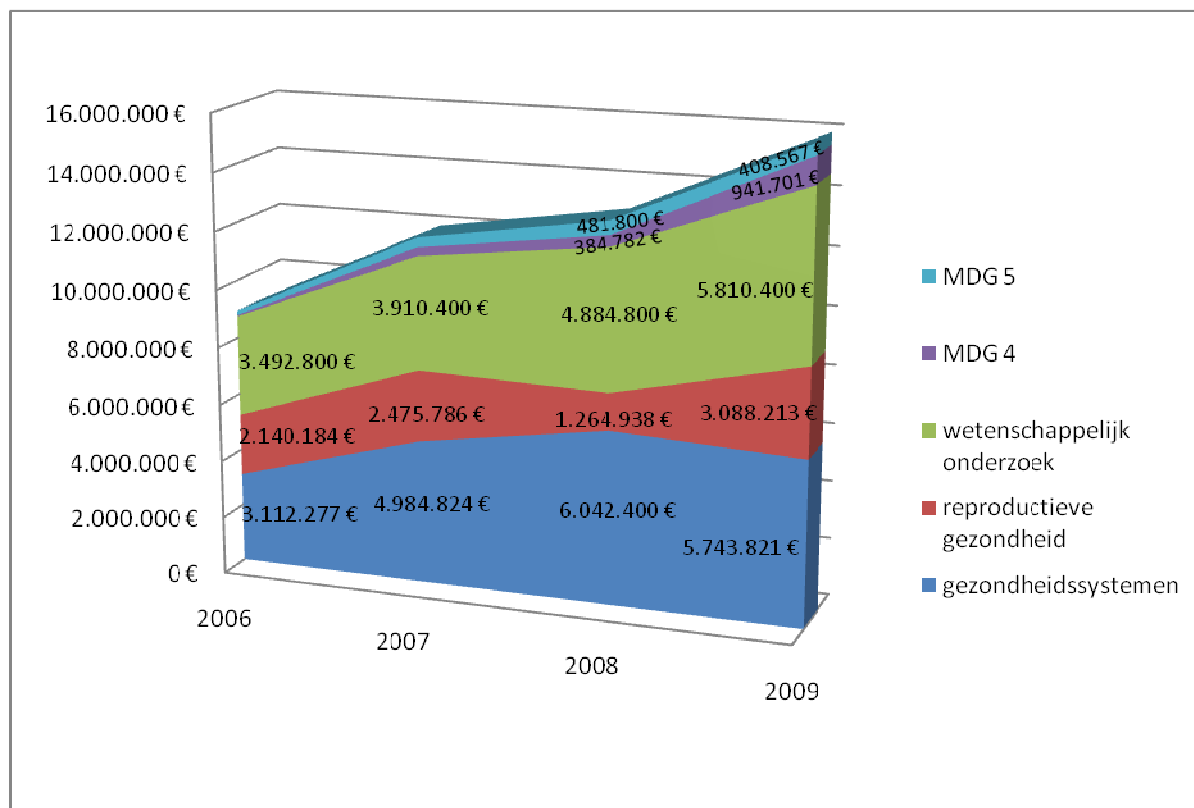
Vrouwen zijn niet enkel slachtoffer van geweld, maar zijn ook overtuigende verdedigers van de vrede. In een project van United Nations Development Fund for Women worden deze ingeschakeld in het vredesproces in Irak.

In de overheidssector worden projecten ondersteund die o.a. tot doel hebben:

- gelijke kansen te bieden voor mannen en vrouwen in het openbaar ambt
- de competenties inzake de analyse van gendervraagstukken verhogen
- rekening houden met gender bij het verlenen van openbare diensten
- vrouwen een minimale vorming te bieden op juridisch, administratief en technisch vlak om hen te helpen hun situatie te verbeteren en voor hun rechten op te komen

In de onderwijssector wordt ingezet op een daling van het analfabetisme onder vrouwen en het versterken van kennis bij niet-schoolgaande meisjes. Het verlenen van toegang tot het onderwijs voor meisjes werd onder MDG 2 behandeld.

Verschiedende projecten zetten in op het verhogen van de economische zelfredzaamheid van vrouwen, onder meer door het opzetten van een trainingscentrum en kleine inkomstengenererende projecten. Opleidingen werden ook ingezet om mishandelde vrouwen, door het uitoefenen van een beroep, te reintegreren in de samenleving.

In 2009 was gezondheidszorg, met 35% van de uitgaven vanuit de begroting voor ontwikkelings-samenwerking, de grootste uitgavepost. Het is de focale sector in strategienota's met Malawi en Mozambique. Omdat ziekten niet stoppen aan de grenzen en er zich vaak een internationale aanpak opdringt, worden ook regionale projecten ondersteund.

Zoals aangehaald in de inleiding is het niet mogelijk een strikt onderscheid te maken tussen MDG 4,5 en 6, omdat de ondersteuning van nationale gezondheidssystemen (MDG 6) ook ten goede komt van moeders (MDG 5) en kinderen (MDG 4). Toch konden enkele kleine bijdragen worden teruggevonden die strikt op MDG 4 en MDG 5 gericht zijn.

1. MDG 4: kindersterfte

In samenwerking met Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) werden 4 projecten gefinancierd met volgende doelstellingen:

- de lokale capaciteit en lokale preventieve acties tegen kindermishandeling aanmoedigen en ondersteunen in Malawi, Mozambique en Zuid-Afrika.
- het opstellen van landenrapporten om de situatie wat betreft kindermishandeling in Malawi, Mozambique en Zuid-Afrika in kaart te brengen, zodanig dat in beide landen de capaciteit ontwikkeld wordt voor een goede preventiestrategie rond kindermishandeling.
- aanpak van het groeiende probleem van jonge verkeersslachtoffers, door het ondersteunen van nationale strategische verkeersveiligheidsplannen in Malawi en Mozambique

- de lokale capaciteit en lokale preventieve acties tegen kindermishandeling aanmoedigen en ondersteunen in Malawi, Mozambique en Zuid-Afrika.

Daarnaast werden een aantal noodhulpinterventies ondersteund die gericht zijn op de gezondheid van kinderen via inenting, verbeterde watervoorziening, de aanpak van ondervoeding,...

2. MDG 5: moedersterfte

De Vlaamse overheid steunt via de Wereldgezondheidsorganisatie

- toegepast onderzoek en capaciteitsontwikkeling in de sector van de reproductieve gezondheid in Zuidelijk Afrika
- lokale capaciteitsversterking ten voordelen van de (preventieve) behandeling van baarmoederhalskanker door het opleiden van gezondheidspersoneel en door onderzoek naar HPV vaccinatie.

Een tweede belangrijke partner is het Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid (ICRH), dat als expertisecentrum voor seksuele en reproductieve gezondheid instaat voor de kennisoverdracht en de toepasbaarheid van onderzoeksresultaten in deze domeinen. Deze werd sinds 2007 jaarlijks een subsidie van ongeveer 70.000 toegekend.

Ten slotte zijn een aantal noodhulpinterventies ondersteund die expliciet gericht zijn op de slachtoffers van seksueel geweld en de Music-For-Life-actie 'Moeders op de vlucht' van het Rode Kruis.

3. Wetenschappelijk onderzoek

Een groot deel van de wereldbevolking kampt met tropische ziektes zoals tuberculose, malaria, slaapziekte, buruli ulcus, worminfecties, zoönoses,... Omdat deze ziektes nauwelijks voorkomen in het rijke Westen en een te lage return opleveren voor de farmaceutische industrie, worden deze onvoldoende onderzocht. De Vlaamse Regering levert jaarlijks een bijdrage aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde Antwerpen om wetenschappelijke dienstverlening en onderzoek naar dergelijke ziekten te verrichten.

4. Reproductieve gezondheid

In 2006 heeft Vlaanderen met UNAIDS een samenwerkingsakkoord gesloten dat een beleidskader biedt voor de structurele samenwerking tussen Vlaanderen en UNAIDS. Een driejaarlijkse bijdrage van 3 miljoen euro wordt geconcentreerd op:

1. resultaatgebied 6: preventieprogramma's voor hiv (focus op SADC-landen);
2. resultaatgebied 8: kinderen getroffen door hiv en aids (focus op SADC-landen);
3. resultaatgebied 7: vrouwen en jongvolwassen meisjes (Malawi en Mozambique)

De WHO onderzoekt de preventie van HIV/AIDS in de context van seksuele gezondheid, toegespitst op de noden in ontwikkelingslanden.

Het geïntegreerd netwerk voor de bestrijding van HIV/AIDS/soa in de provincie Tete (Mozambique) heeft als algemeen doel de capaciteit van de Provinciale Gezondheidsdiensten van de provincie Tete te verbeteren inzake een kwaliteitsvolle behandeling van HIV/AIDS/soa. Het project wordt gecoördineerd door de Provinciale Gezondheidsdiensten van de provincie Tete (DPS Tete) en uitgevoerd door: Artsen zonder Grenzen (MSF), het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) en het Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid van de Universiteit Gent (ICRH/UG). Het project heeft een looptijd van drie jaren (juli 2007-juni 2010).

Een aantal projecten voorzien in het verbeteren van de diagnostiek en het stimuleren van vrijwillige testen op HIV/AIDS in Malawi en de Zuid-Afrikaanse provincies Vrijstaat en Limpopo.

5. Ondersteuning van nationale gezondheidssystemen

In Mozambique en Malawi trad Vlaanderen toe tot de sectorale fondsen voor gezondheidszorg. Deze beogen beide overheden te ondersteunen bij de uitvoering van hun nationale gezondheidsplannen. Jaarlijks wordt in elk land ongeveer 2.000.000 euro vrijgemaakt voor budgetsteun aan deze sector. In Malawi werd voor het eerst 2.000.000 vastgelegd in 2009, ter uitvoering van de strategienota die dat jaar in werking trad.

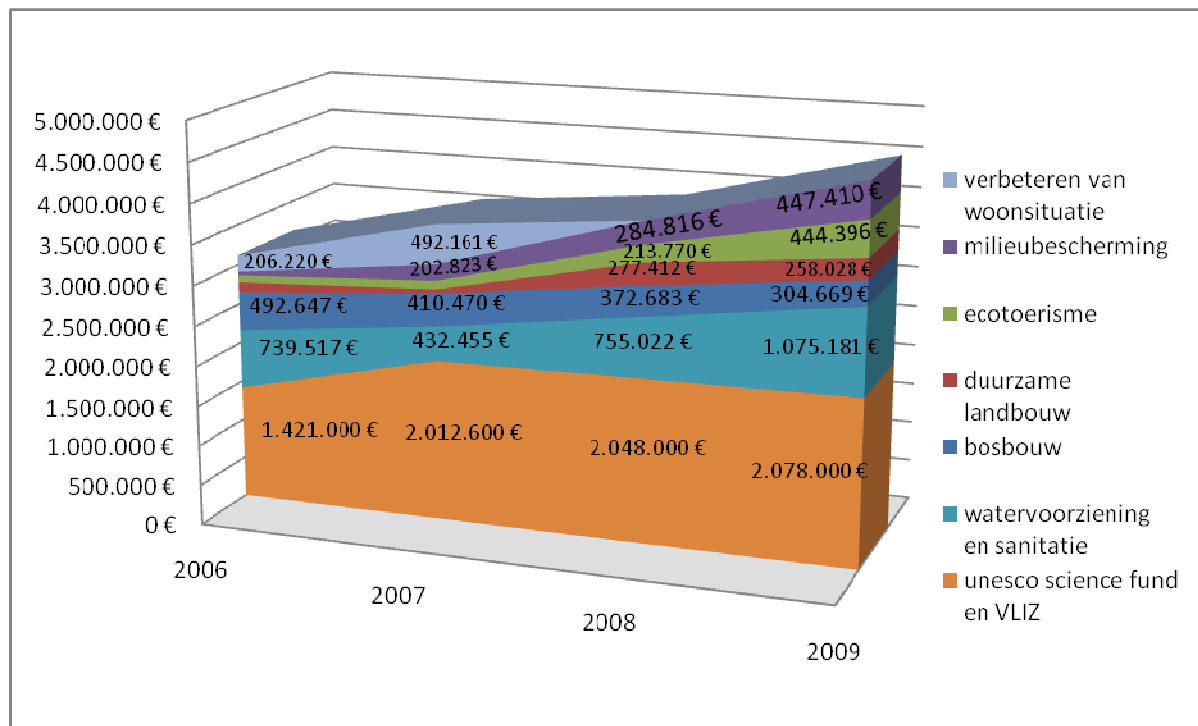
In samenwerking met het Instituut voor Tropische Geneeskunde wordt de werksituatie van het gezondheidspersoneel in Tete (Mozambique) verbeterd en gevaloriseerd. Er wordt een geschikte omgeving voor hen gecreëerd om te werken in de context van een ernstige HIV/AIDS epidemie.

Het ITG ontvangt ook een algemene subsidie voor maatschappelijke dienstverlening ten voordele van arme doelgroepen in ontwikkelingslanden.

WHO levert strijd tegen HIV/AIDS, malaria en andere levensbedreigende ziekten en zet in op capaciteitsopbouw van lokale gezondheidssystemen in Zuidelijk Afrika, inbegrepen de opleiding van gezondheidswerkers en de verhoogde toegang tot gezondheidsdiensten. De doelstelling van een tweede project bestaat erin in die regio de capaciteiten te versterken om gezondheid te promoten en het wetenschappelijk bewijs van gezondheidspromotie uit te breiden.

Millenniumdoelstelling 7: ecologische duurzaamheid

1. Verbeteren van de woonsituatie

In 2006 en 2007 zijn een aantal projecten gesteund die tot doel hebben sociale woningbouw of verbeterde informatie aangaande behuizing te voorzien in Zuid-Afrika en Chili.

2. Verskillende milieubeschermingsprojecten

Milieubeschermingsprojecten bestrijken verschillende aspecten, zoals de bijdragen aan internationale milieubeschermingsinstellingen (sinds 2009 opgenomen in de ODA-telling), duurzame aquacultuur, milieuvriendelijke havenbeheer, capaciteitsopbouw voor afvalvermindering, milieubeheer in scholen,...

3. Ecotoerisme

Jaarlijks wordt door de Vlaams minister van toerisme een aantal projecten ondersteund die gericht zijn op duurzaam toerisme binnen de regio Zuidelijk Afrika.

Vzw WES ontvangt een jaarlijkse subsidie voor de organisatie van de opleiding "Sustainable Tourism Destination Management". De doelstelling is enerzijds kennis opbouwen inzake de huidige aanpak op het vlak van beheer van toeristische bestemmingen en duurzame projectontwikkeling, en anderzijds het uitwisselen van ervaring, nieuwe ideeën en strategieën met collega's uit diverse landen.

Het masterplan 'The Great Limpopo Transfrontier Conservation Area Capacity Building Programme' combineert capaciteitsopbouw aangaande beheer van natuurgebieden in Zuidelijk Afrika met het creëren van tewerkstelling. De Vlaamse overheid ondersteunt een project dat voorziet in

opleidingen aangaande gastvrijheid, milieubeheer, opleiding tot gids en het bijbrengen van vaardigheden en kennis met betrekking tot het oprichten van nieuwe kleine en middelgrote ondernemingen.

Het 'Greater St Lucia Wetland Park Authority Tourism Skills Development Project' zet in op capaciteitsopbouw (training en permanente mentoring) van ongeschoolde werklozen met het oog op werk in de toeristische sector.

4. Duurzame landbouw

In samenwerking met het Departement Landbouw en Visserij en het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie werd het Zuid-Afrikaanse project 'Sustainable Natural Resource Management' ondersteund. Het beoogde de realisatie van een duurzaam gebruik en beheer van land en natuurlijke rijkdommen binnen twee pilootgebieden door middel van verbeterde milieuvriendelijke landbouwtechnieken, training en het verkrijgen van een beleid dat een duurzaam landbeheer onderschrijft. Een tweede luik behelsde de realisatie van landbouwinformatie steunpunten die de lokale boeren toegang verschaffen tot de wetenschappelijke informatie aangaande duurzaam landgebruik.

Het 'Makhitini Irrigatie Systeem' optimaliseert door middel van irrigatie de economische en sociale opportuniteiten op het wijde Makhitini-gebied in Zuid-Afrika op een ecologisch verantwoorde manier.

De KU Leuven voert met steun van de Vlaamse overheid een project aangaande geïntegreerde boslandbouw uit in Malawi en Mozambique. Hierbij worden de gemeenschappelijke zaadbanken op punt gezet en een platform voor een geïntegreerd systeem van boslandbouw opgezet.

Door het ondersteunen van Landbouwkundige Informatie Centra wil Vlaanderen boeren in Kwazulu Natal toegang verschaffen tot wetenschappelijke informatie aangaande duurzaam landgebruik en een toenemende productie die economisch en ecologisch gezien duurzaam is.

5. Bosbouw

In 2002 richtte de Vlaamse Regering het Vlaams Fonds Tropisch Bos op. Het Fonds wil inzetten op bebossings- en herbebossingsprojecten in de context van het Kyoto protocol, en tegelijk er nog meer naar streven dat dergelijke projecten een wezenlijke bijdrage leveren voor biodiversiteitsbehoud en de sociale ontwikkeling van de betrokken bevolkingsgroepen. Het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse VZW Groenhart beheren het Fonds.

6. Watervoorziening – en sanitatie

Het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling is een op Wereldwaterdag 2004 gelanceerd samenwerkingsverband tussen een aantal Vlaamse NGO's, bedrijven, (onderwijs)instellingen en de Vlaamse overheid. Vlaanderen engageerde zich om tegen 2015 het aantal mensen dat geen toegang heeft tot zuiver water met de helft te helpen verminderen. Als concreet en duidelijk doel houdt het Partnerschap voor ogen om tegen 2015 evenveel mensen in derdewereldlanden aan water en/of sanitatie te helpen, als er inwoners zijn in Vlaanderen. Jaarlijks lanceert de Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur een oproep voor water- en sanitatieprojectvoorstellen in het Zuiden.

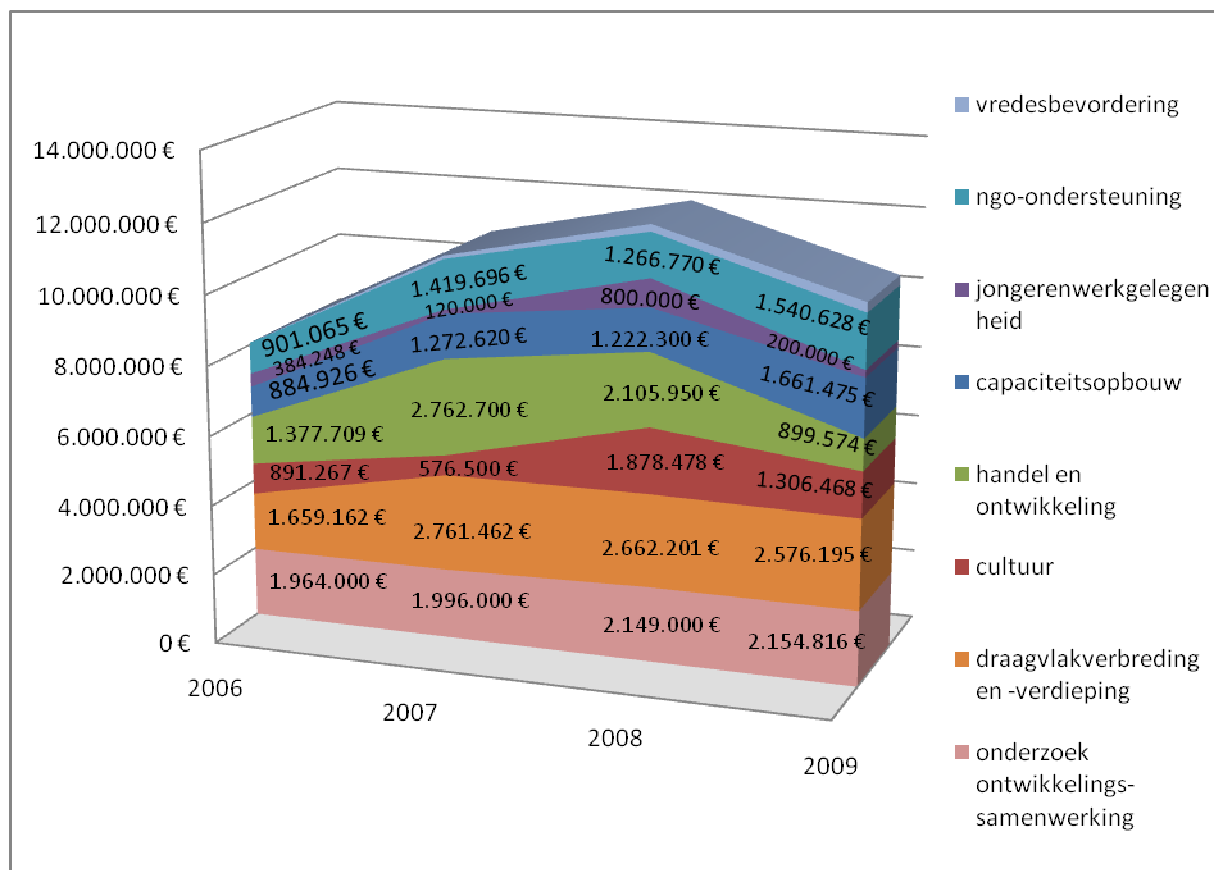
7. Unesco Science Fund en VLIZ

Sinds 1998 werkt de Vlaamse overheid aan de hand van Trustfundovereenkomsten structureel samen met UNESCO op het vlak van wetenschappelijke activiteiten.

De Vlaamse Regering hechtte op 30 april 2004 haar goedkeuring aan een eerste reeks van zes projecten die binnen fase II van het Flanders-UNESCO Trust Fund for Science (2004 – 2009) worden gefinancierd, en keurde vervolgens op 28 april 2006 een tweede reeks van nog eens vijf projecten goed. Al deze projecten vallen binnen de actieradius van het specifieke programma *Sciences, Environment and Sustainable Development* van de UNESCO. Door het ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek op vlak van kustbeheer, oceanografie, beheer van droogteland, klimaatverandering,... wordt binnen de ontwikkelingslanden technische knowhow opgebouwd.

Voor wat betreft het luik oceanografie, wordt de expertise van het Vlaamse Instituut voor de Zee (VLIZ) ondersteund. Deze huisvest het International Oceanographic Data and Information Exchange (IODE) Project Office van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC) van UNESCO.

Millenniumdoelstelling 8: mondiaal partnerschap

Een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling veronderstelt in hoofdzaak:

1. Dat ontwikkelingslanden over de mogelijkheid beschikken om de eigen ontwikkeling te realiseren. Dat betekent onder meer dat hun bestuurlijke capaciteit toeneemt; dat ze ten volle kunnen participeren in het internationale handelssysteem; dat ze instaan voor inkomenszekerheid via verhoogde tewerkstelling,...
2. Dat burgers in het Noorden zich bewust zijn van de Noord-Zuid kloof, opdat een positief klimaat wordt gecreëerd t.a.v. het ontwikkelingsstreven van ontwikkelingslanden.

De Vlaamse overheid levert op vele manieren een bijdrage aan deze 8ste doelstelling.

1. Vredebevordering

Vrede is een belangrijke randvoorwaarde voor ontwikkeling. Daarom wordt vanuit het Departement internationaal Vlaanderen jaarlijks projecten gefinancierd die gericht zijn op de bevordering van vrede. Sinds 2009 is het Verenigde Naties Agentschap voor noodhulp aan Palestijnse vluchtelingen (UNWRA) een bevoorrechte partner voor vredesbevordering in de Palestijnse gebieden.

2. NGO-ondersteuning

De NGO's spelen een cruciale rol in de bewustmaking van de bevolking. Daarnaast herinneren ze besluitvormers eraan om steeds de internationale armoedeproblematiek in rekening te houden bij het voeren van een beleid. In het kader van het Intersectoraal Akkoord Social Profit van DAC & Gesco tewerkstellingsprogramma's ontvangen Vlaamse NGO's loonsubsidies van de Vlaamse overheid.

3. Werkgelegenheid van jongeren

De Internationale Arbeidersorganisatie is een vooraanstaande partner bij de bestrijding van jongerenwerkloosheid. Het project SAY-JUMP heeft als doel werkgelegenheidscreatie voor de jeugd te bevorderen in gemarginaliseerde rurale en stedelijke gebieden in Zuid-Afrika, waarbij in samenwerking met werkgevers- en werknemersorganisaties 2000 jobs worden gecreëerd. Het project 'Social Entrepreneurship Targeting Youth in South Africa' sluit aan op SAY-JUMP en richt zich op het stimuleren van ondernemingen met een sociale doelstelling.

4. Capaciteitsopbouw

De capaciteit van ontwikkelingslanden om de eigen beleidsprioriteiten te realiseren wordt met Vlaamse steun versterkt. Zowel regionale, nationale, provinciale als lokale besturen worden ondersteund. Het gaat hierbij onder meer om projecten met als doel: het versterken van bestuurscapaciteit met oog op verbeterde dienstverlening aan de gemeenschap, het leveren van technische bijstand bij de ontwikkeling van beleid, het overbruggen van de kloof tussen onderwijs en industrie, het opzetten van een rechtbankbeamtenprogramma, het opleiden van provinciale vertegenwoordigers, het versterken van de samenwerking tussen lokale en provinciale overheden, het uitwerken van een masterplan voor watertransport,...

5. Handel en ontwikkeling

International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC) zet zich in op de versterking van de lokale markten voor verse groenten en fruit in acht landen van de Zuidelijk Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenschap (SADC). De betrokkenheid van kleine boeren in de productieketen voor landbouwproducten wordt hierbij expliciet nagestreefd.

Vzw Ex-Change verleent technische kennis in functie van de verbetering van beheers- en productieprocessen voor kleine en middelgrote ondernemingen in het zuiden. Minstens 30% van de zendingen worden in de partnerlanden van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking verricht.

Om bedrijven uit Malawi, Mozambique en Zuid-Afrika te helpen bij hun export naar Vlaanderen en de Europese Unie, richtte Vlaanderen de Helpdesk Import Vlaanderen op. Unizo gaf deze helpdesk vorm en richtte een netwerk van contactpunten op in de drie partnerlanden.

The Common Code for the Coffee Community (4C) is een gezamenlijk initiatief van koffieproducenten, handelaars en industrie, vakbonden en zowel sociale als ecologische NGO's om tot een wereldwijde gedragscode te komen voor sociale, ecologische en economische duurzaamheid in de productie, de verwerking en de verhandeling van mainstream groene koffie. Steun werd verleend om een groep van koffieboeren in staat te stellen om aan de voorwaarden uit de gedragscode van het 4C-initiatief te voldoen.

6. Cultuur

Het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media subsidieert de ontwikkeling van de cultuursector in ontwikkelingslanden. De meeste bijdragen richten zich op de uitbouw van gemeenschapshuizen in Zuid-Afrika.

Via het UNESCO Trust Fund wordt tweejaarlijks 1 miljoen euro vrijgemaakt voor projecten die zich focussen op het beheren en onderhouden van cultureel erfgoed in ontwikkelingslanden. Het betreft concrete acties zoals bvb. het opstellen van een inventaris van erfgoed in Zuidelijk Afrika, het verbeteren van de staat van conservatie van 'Île de Mozambique', bewaring van het documentair geheugen van Nelson Mandela,...

7. Draagvlakverbreding en –verdieping

Het decreet ontwikkelingseducatie bepaalt het beleid aangaande draagvlakverbreding en -verdieping. Ontwikkelingseducatie wordt in het decreet opgevat als een activiteit die zich richt op het ontwikkelen van inzichten, houdingen en gedragingen van mensen opdat zij zouden meewerken aan de uitbouw van een meer solidaire en duurzame mondiale samenleving. Jaarlijks wordt op basis van een oproep een aantal projecten gesubsidieerd.

Het decreet betreffende het beleid inzake convenants gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking wil gemeenten ondersteunen in de uitbouw van een ontwikkelingsbeleid. Een gemeente staat het dichtst bij zijn inwoners en is daarom goed geplaatst om de bevolking kennis te laten maken met Noord-Zuid thema's. De gemeenten ontvangen een subsidie in ruil voor het uitwerken van een strategisch driejarenplan. Voor vorming, advies en begeleiding van de gemeenten die actief zijn in het convenantprogramma, schakelt de Vlaamse overheid de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSg) in. Daarnaast werd FairTradeGemeenten ondersteund, een initiatief dat lokale besturen, media, horeca en scholen warm maakt voor het verhaal achter Fair Trade en duurzame, lokale landbouw

Uit onderzoek blijkt dat er in Vlaanderen veel mensen op vrijwillige basis actief bezig zijn met ontwikkelingssamenwerking. Door middel van informatie, advies, vormingen en ontmoetingen wil het steunpunt 'Helpdesk 4e Pijler' de kwaliteit van de ontwikkelingsactiviteiten van deze doelgroep verbeteren en een bredere groep burgers warm maken voor de Noord-Zuidproblematiek.

8. Onderzoek naar ontwikkelingssamenwerking

De Vlaamse Gemeenschap draagt bij in de financiering van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer (IOB), dat in de schoot van de Universiteit Antwerpen is opgericht. De opdracht van het IOB is het organiseren en verschaffen van postinitieel onderwijs, verrichten van wetenschappelijk onderzoek en verstrekken van wetenschappelijke dienstverlening op het gebied van de economische, politieke en sociale aspecten van het ontwikkelingsbeleid en -beheer.

Het Steunpunt Buitenlands Beleid levert jaarlijks, in ruil voor de uitbetaling van personeels- en werkingskosten, beleidsgerichte studies op aangaande de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Door de MDG's heen

1. Een multidisciplinaire aanpak en het gebruik van transversale thema's

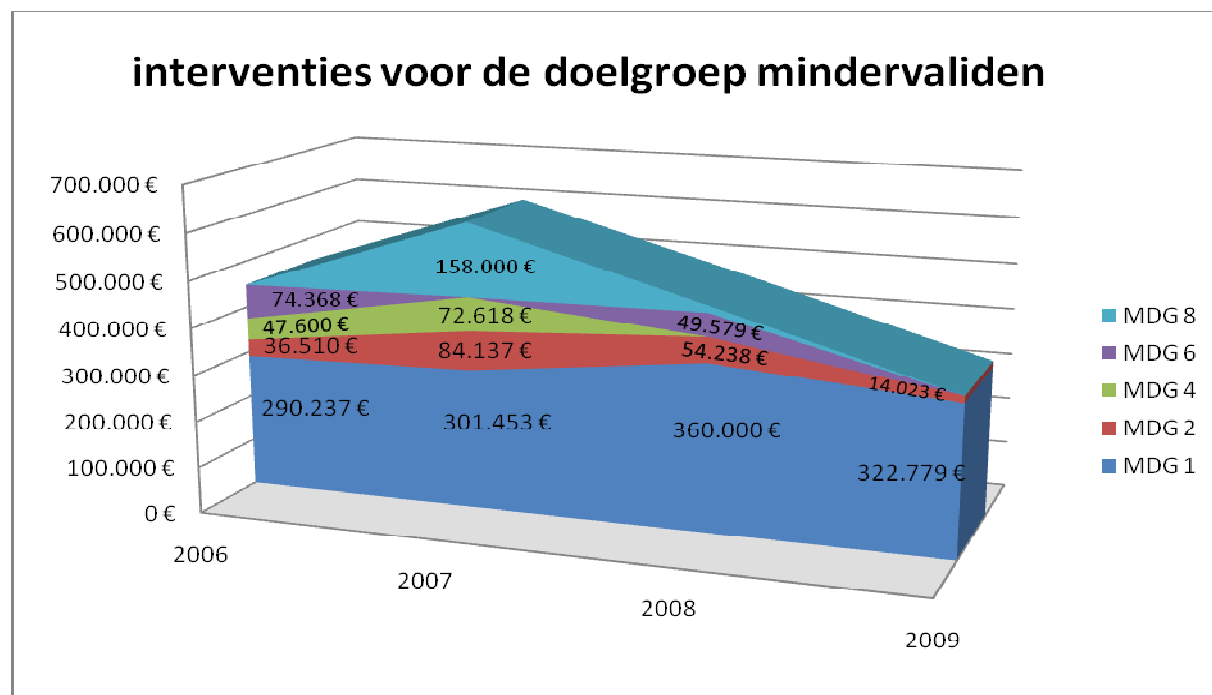
De toewijzing van projecten aan MDG's is niet altijd vanzelfsprekend. Veel projecten werken op verschillende dimensies in. Wat bijvoorbeeld te denken van het creëren van tewerkstelling (MDG 1) aan de hand van een herbebossingsprogramma (MDG 7)? Dit voorbeeld toont aan dat projecten en programma's vaak meer multidisciplinair zijn, dan kan worden verwacht op basis van een enkelvoudig MDG-label.

Heel wat projecten en programma's hanteren bovendien transversale thema's. Dat zijn aandachtspunten die bepalen op welke manier de projectdoelstellingen bereikt worden. Zo kan een tewerkstellingsproject doorheen het project het transversaal thema HIV/AIDS toepassen. Via het horizontaal thema zou in dit geval rekening worden gehouden met het feit dat een groot deel van actieve bevolking als gevolg van de ziekte uitgesloten is van de arbeidsmarkt. Hoewel aids integraal deel uitmaakt van het project, komt de lezer op basis van de toewijzing aan MDG 1 enkel te weten dat werkloosheid wordt bestreden.

Conform het kaderdecreet worden bij de voorbereiding en uitvoering van de verschillende programma's de vijf transversale thema's ingebed. Het gaat om kinderrechten, goed bestuur, duurzame ontwikkeling, gender en HIV/AIDS. In uitvoering van de beleidsnota 2009-2014 zal ook klimaatverandering geïntegreerd worden in de werking van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

2. Interventies voor de doelgroep mindervaliden

Bij het analyseren van de herkomst van de bijdragen per MDG, kon binnen heel wat MDG's een bijdrage ten gunste van mindervaliden teruggevonden worden. Om het overzicht te bewaren, zijn deze bijdragen niet telkens opgenomen in de voorgaande MDG-analyses, maar worden ze hieronder samen weergegeven.

MDG 1: In het kader van het verdrag van Ottawa worden grote gebieden in de zuidelijke provincies van Mozambique ontmijnd. In opdracht van de Vlaamse regering zet APOPO vzw speciaal getrainde ratten in bij de opsporing van anti-persoonsmijnen die ten tijde van de burgeroorlog frequent werden geïnstalleerd. Slachtoffers van deze mijnen kunnen ernstige lichamelijke functiebeperkingen oplopen. In 2009 werd een subsidie van 1.199.858 € vastgelegd op de begroting.

MDG 2: Het Departement Onderwijs en Vorming zet in op het ondersteunen van het buitengewoon onderwijs in Cuba. Doelstelling is het bestaande aanbod van buitengewoon onderwijs te optimaliseren en alle kinderen met een handicap in goede omstandigheden laten participeren aan het onderwijs. Handicap International coördineert het project en staat ook in voor de concrete uitvoering, in nauwe samenwerking met het nationale departement buitengewoon onderwijs. In 2005 en in 2007 werd hiervoor 121.699 € en 140.229 € vastgelegd.

MDG 4: Van 1999 tot 2004 was Marokko een partnerland van de Vlaamse ontwikkelings-samenwerking. Deze bijdragen maken deel uit van de laatste betalingsschijven in het kader van die samenwerking. Het gefinancierde project heeft als doelstelling het tijdig opsporen en behandelen van gehandicapte kinderen, de ontvoogding van hun families en de algemene beeldvorming rond handicaps uit de taboesfeer halen. Kinderen met een handicap worden tijdig opgespoord en zware handicaps worden behandeld in dagcentra georganiseerd door zelforganisaties van de ouders.

MDG 6: Dit project werd uitgevoerd door Feniks Unite vzw en is gericht op de uitbouw van een ondersteuningssysteem voor volwassenen met een verstandelijke handicap. Het bestaat uit een in-service training voor opvoeders van mentaal gehandicapte volwassenen in de provincie Limpopo (Zuid-Afrika) en de installatie van een coördinator voor het dagcentrum Re Amogetswe in Warmbad.

MDG 8: Het eerste project betreft een bewustwordingscampagne gericht op mindervaliden en de gehele Zuid-Afrikaanse bevolking. Het project wordt op nationaal niveau uitgevoerd door de Office of the Status of Disabled Persons (OSDP). Het tweede project beslaat een studie over het opzetten van toegankelijke ICT-centra in de Limpopo-provincie in Zuid-Afrika, uitgevoerd door het Meraka Instituut in Pretoria. Hierin beschrijft men de aanpassingen die de toegankelijkheid en het vlotte gebruik van de centra en de daarin aanwezige technologie voor personen met een handicap moeten garanderen.

Colofon

Redactie: Simon Calcoen
Departement internationaal Vlaanderen
Afdeling beleid

Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Depotnummer: D-2010-3241-341
<http://publicaties.vlaanderen.be>